

MARCOS

Ran ho ma'da'yo bi 'yo't' ra Marcos

Nu ra Xuua Nxixya bi ma mi ts'utho da zøh ra Hmu

¹ Ja ua rá mbuadi ran ho ma'da'yo nangue'a ra Jesucristo, rá Ts'unt'u Oja. ² Bin ja a mán t'o't'i 'bu maya'bu bu ja rá søcuã Oja 'bu mí 'yena:

Nugã ga pehn'na n'da mam 'behni dim 'bet'o bu gni mba.

Nu'a da xih yu ja'i da døp'e'e,
bi 'yemp'a rá Ts'unt'u.

³ Ne'a ra pøngahya Isaías bi ma nguehna rám 'behni 'bu mí 'yena ngue:

N'da ra ja'i din ya nts'edi bu ja ra dapo ngue da 'yena:

“Damin sãhu ga simhbu ra hmu mi ts'utho da zøcua, Dami hoc ni mbuihu ga tømhbhu xun ho,” da 'yena a mam 'behni, i en Oja, bi 'yena ra Isaías.

⁴ Ne gue'a ra Xuua bi 'yot' ran xixya bu ja ra dapo bi man Oja maya'bu. Nu ra Xuua bi xih yu ja'i din xixya to'o di pãh yun 'yomfeni ne da mba ma punbi yu ts'oqui buya. ⁵ Gãtho yu ja'i mi 'bu ru ra xequi Judea, neru ra dahnihni Jerusalén, bi zøm bu i ot' ran xixya ra Xuua. Ne nu'u 'da bi pãh yun 'yomfeni ne bi mam buya ngue hingui ho 'be'a xí 'yot'e. Ne bi mba ma xixyaba bu ja ra dãthe Jordán u buya.

⁶ Nu ra Xuua mí he n'da ra mbapahni an t'ot'e ngue yu xingu yu camello ne mi ja rán gut'i ra

xifani. Ne hōnt'u yu t'axi nán sihme ne ra t'afi t'asa dapo. ⁷ Ne bi 'yēna:

—Ba epu n'da man'da ja rá ts'edi xinda guecä, hin dí sūcä tengu a. ⁸ Nugä xtá xixyā ahū nanguē ra dehe thoho, pē nu'a di 'da'ahū rá Hogandāhi Ojā, bi 'yēmb yu jā'i a ra Xuua.

Bi mba ma xixyābi ra Jesús

⁹ Ne nu yu pa bi 'yōt' ran xixyā ra Xuua, bi nēxpū ra hnini Nazaret ra Jesús, ngue ra xēqui Galilea. Ne bi zōm bū ra Jesús bin xixyā'a būya bū ja ra dāthe Jordán. Gue'a ra Xuua bi 'yōt' ran xixyā. ¹⁰ Ne nu'bū mí bōxpū ja ra dehe būya 'bex bi nu bi xoh mahēts'i ne bá çah rá Hogandāhi Ojā, tengu n'da ra t'azū, bi zōpū 'bāh ra Jesús. ¹¹ Ne bi t'ø a n'da ra nde mahēts'i bi 'yēna:

—Ma Ts'unt'u i, dadí huēc'i i ne dín numanho i, bi 'yēn a ra nde.

Nu ra Jesús bi ts'äp rá mbūi bū ma'ueni

¹² Ne nubūya nu rá Hogandāhi Ojā 'bex bi bēnbi da mba bū ma'ueni a ra Jesús. ¹³ Ne nyote pa bim 'būpū ne nyote xui. Ne nu ra zīthu ra Satanás bi zāp rá mbūi a ra Jesús gātho yu pa bim 'būpū, ne mí 'būhmbū bū yu zate. Pē bi mbāx'u yūm 'bēhni Ojā mahēts'i a ra Jesús 'bē'a gā bi nu bū.

Nu ra Jesús bi dū'mi bi man a rām hma bū ja yu hnini

¹⁴ Ya xí jot'a fādi ra Xuua Nxixyā 'bū mi bōm bū ra Jesús bū ra xēqui Judea, bi mba bū Galilea. Ne bi mam bū ran ho ma'da'yo ngue 'bēpū dí manda rá ts'edi Ojā n'da. ¹⁵ Ne bi 'yēmb yu jā'i:

—Mi ts'utho da zøn ra pa di manda ua rá ts'edi Ojã, dami pãh nin 'yomfɛnih, damin unsɛh di manda ah ra Ojã 'dahma dín ja ah ra te ma'da'yo. Gue'a bi man a ra Jesús 'b mí 'yɛmp' y ja'í.

Ra Jesús bi zohni goho y mbahuã

¹⁶ N'da ra pa mi 'yo b a ra Jesús b ndendaðehe t'ɛmbi Galilea. Nɛ nubya bi nu a ra Simón n'youi rán 'yoh i Andrés a, mi ɛnxit'ã b ja ra ðaðehe ɛ, ngue yú 'bɛfi y mbahuã ɛ. ¹⁷ Ra Jesús bi 'yɛmp' ɛ:

—Ba tengauí ga ja aui guí xihmi y ja'í da 'yɛc'yɛigui tengu thoho b gní theui y huã ngub guí ɔt'ui, bi 'yɛmp' ɛ.

¹⁸ 'Bex bi hyɛp yú xit'ã bɛya nɛ bi ðenni.

¹⁹ Nɛ xø bi thogui bin 'yo mi ts' ɛ bi nu a ra Jacobo n'youi rán 'yoh i Xuua a, gãtho ɛ yoho yú ts'ant' ɛ ra Zebedeo ɛ. Mi hub ja yú mbosa ɛ, midi hoc yú xit'ã. ²⁰ Nɛ xø bi xifi da ðɛn'dɛ. 'Bex bi ðɛn'dɛ bɛya bi zop rá ta b ja ra mbosa ɛ bɛya nɛ yú mbɛfi.

Ra Jesús bi hoc'a n'da ran 'yoh min 'youi ra zĩthu

²¹ Nɛ nubya nu ra Jesús bi yath b ja ra hnini Capernaum ɛ xí tenni. Nu ra pa ran säya mí ɛarp ja ra nijã nɛ mi xänba b y ja'í. ²² Nɛ nu' bɛya, ɛmmɛ bi hyonya thoho 'b mí 'yø a bi man ra Jesús, nguetho bi xänbi xɛn ho nɛ hinga ngub mí man ɛ ma xänbate sɛhe ngue dy israhelhe, dyú judíohe. 'Bex gue bi badi ja rán t'ɛdi ra Jesús. ²³ Nɛ mi 'bɛp n'da ran 'yoh n'youi ra zĩthu nɛ nts'edi bi mbah pɛya, bi 'yɛna:

²⁴ —'Bɛ'a guí nde guí 'yørcache grã Jesús, grã mɛngu Nazaret. Ha guí juaje ya. Dí paði gue'e rá Thahni i Ojã gue xɛn hotho, bi 'yɛna.

25 Pɛ nu ra Jesús bi ɔ̃mhyɔ̃ ra z̃ɪthu, bi 'yɛmbi:
—Daman hɛ, dami p̃ɔm bɛ ja rá mbɛi na ran
'yohɛ, bi 'yɛmbi.

26 Nu ra z̃ɪthu bɛya nts'ɛdi bi huɔ'ts'a ran 'yohɛ,
nts'ɛdi bi mbafi, nɛ bi b̃ɔm bɛya. 27 Gátho bi hyonya
thoho ɛ 'bɛpɛ nɛ bin 'yɛmzɛhɛ ɛ:

—'Bɛ'a nam b̃ɔn'a dí nuhɛ ya. 'Bɛ'a ni 'da'yonxádi
na, nguetho i ja rán t'ɛdi na i sɔh yɛ z̃ɪthu nɛ i su ɛ,
bin 'yɛmzɛhɛ ɛ.

28 Nɛ 'bɛxque 'dahmantho bi hmam bɛ gátho ra
hái Galilea 'bɛ'a bi 'yɔt'a ra Jesús.

Bi hoc'a rá suto ra Simón a ra Jesús

29 Nu'bɛ mi b̃ɔm bɛ ja ra nijɔ a ra Jesús bi mbähä
ra Simón, nɛ ra Andrés, nɛ ra Jacobo, nɛ ra Xuua.
Bi z̃ɔmhɛ bɛ rá ngu ra Simón. 30 Nɛ nu'a rá suto ra
Simón 'bɛm bɛ rá oi, i hɛmb ra pa. Nɛ bi si a ra Jesús.
31 Nɛ bi nu bɛ i 'bɛn'a ra xisu bɛya, bi bɛnba rá 'yɛ
nɛ bi xots'i. 'Bɛx bi b̃ɔn a ra pa, hin hapɛ xɛn'ɛ, nɛ
'bɛx bi zä bi hoc yáñ sihme bɛya.

Ra Jesús bi hoqui xɛn ngu yɛ hyɛnni

32 Nɛ nu'bɛ mí yɛh ra hyadi gátho ɛ mi ɛ bá
ts'inba a ra Jesús bɛ mi 'bɛi, nɛ ɛ min 'yohɛ ra z̃ɪthu
bá ts'inbi. 33 Bim pɛti bɛ ja ra goxthi gátho yɛ ja'i
'bɛpɛ ja ra hnini. 34 Gátho na ngu yɛ hyɛnni bi
hoqui, nɛ bi hyɔnba thi yɛ z̃ɪthu min 'yohɛ ɛ 'da. Nɛ
nu yɛ z̃ɪthu, ɛmme mi ndehma da ma to'o a ra Jesús,
pɛ nu ra Jesús him bi japi din yɔ ɛ.

Nu ra Jesús bi xänba yɛ ja'i bɛ ra xɛqui Galilea

35 Nɛ nu'bɛ mi ts'ɛtho da hyax bɛya, bi ndants'a
ra Jesús bi b̃ɔm bɛ ja ra hnini, bi mba bɛ ma'ueni
bin yɔui Oja. 36 Nɛ nu'bɛ mi hyats'i xɛn ho bɛya,

bi mba ra Simón da hyoni, ne'ɥ mi'da mi 'bɥhmbɥ bi mbähä da hyomhbɥ ra Jesús. ³⁷ Pɛ nu'bɥ mí dɿm bɥya, bi 'yɛmbi:

—Mbähä bɥ ja ra ngu nguetho gätho yɥ ja'i hon'a bɥ mahø'n'a, bi 'yɛmbi.

³⁸ —Hin'na, pɛ man'da xɥn ho 'bɥ ga mbähä bɥ ja mi'da yɥ hnini, neɾpɥ ga mangä bɥ mam hmam bɥ, nguetho gue'a bá ɛcä ua a, bi 'yɛn'a ra Jesús.

³⁹ 'Bex bi mbähä bɥya, bin 'yo gätho ra häi Galilea, bi man rá m hman Oja bɥ ja yɥ nija ne bi hyøn'a thi yɥ zɿthu mín 'yohɥ 'da yɥ ja'i bɥ bi thogui.

Bi hoc'a n'da ran 'yohɥ mi hɛmb ra t'axca'ya

⁴⁰ Nɛ bi zøm bɥ n'da ran 'yohɥ bɥ 'bäh ra Jesús, i hɛmb ra t'axca'ya. Bin danyahmu, bi 'yäp ra mate, bi 'yɛna:

—Nu'bɥ ni pähä da zä gui hogui ts'ɥ, bi 'yɛmbi.

⁴¹ Bin yeh rá mbɥi ra Jesús, bi dä'a ra hyɛnni, ne bi 'yɛmb bɥya:

—Í jagä ra pähä da ya'n'a ya, bi 'yɛmbi.

⁴² 'Bex bim 'be'ɥ yɥ 'ya mi hɛmbi. ⁴³⁻⁴⁴ Nu ra Jesús bɥya, nts'edi bi hecpi ne bi 'yɛmbi:

—Nuya, njon gui xifi 'be'a dá øt'e'e. Ni mba, bán 'yupɥ 'bɥh ra mbäjä, gui un bɥ n'da ra 'bøts'e i man rán t'ɛdi ra Moisés da hyaxpɥ n'da 'bɥ ya bi ya'n ra t'axca'ya, ne da fah bɥya ngue bi zä i, bi 'yɛmbi.

Nɛ bi xifi da mba bɥya. ⁴⁵ Pɛ nu ran 'yohɥ 'bɥ mi bøm bɥ bi mbädi ɛmmɛ mma. Nɛ bi xih yɥ ja'i 'be'a xí t'ørpe. Jannangue'a nu ra Jesús ya him bi zä da yarpɥ ja yɥ hnini ne 'yotho bɥ ma'ueni nguetho ɛmmɛ bi muns yɥ ja'i 'bɥ i cɥrpɥ ja ra hnini. Pɛ guehma xɥn ngu yɥ ja'i mi zøm bɥ hapɥ mi 'yo ngue høn bɥ go hapɥ ní nets'i.

2

Bi hoc'a n'da ra ja'i mi ts'a rá ja'i

¹ Nu'b_u mi tho i ts'u 'da y_u pa bi y_ut mahøn'a b_u Capernaum ra Jesús. Nu'b_u mí 'yøh y_u ja'i ngue 'b_up_u ja ra ngu, ² 'bexque x_un ngu bi zøm b_u y_u ja'i gue'b_u go mi yup_u mbo ra ngu nεp_u thi. Nu ra Jesús b_uya, bi xih rám hman Oja _u y_u ja'i. ³ Nε nub_uya, bi zøm b_u 'da y_un 'yoh_u i tu n'da ra hyɛnni ngue mí ts'a rá ja'i. Goho ma 'yoh_u _u y_un dute. ⁴ Nε hingui sä da thop_u 'b_uh ra Jesús nguetho mi d_u b_u y_u ja'i. Janangue'a bi xø'ts'a n'da xεqui ra 'bet'e, bi çamp'_u a ra hyɛnni con rá 'beza. ⁵ 'Bex bi b_uh ra Jesús ngue mi p_u _u ngue i jase rá ts'edi, nε bi 'yεmp'a ra hyɛnni b_uya:

—Nu'i, n'yø, ni ts'oqui ya x_um pun'ni i, bi 'yεmbi.

⁶ Nε nu'u 'da y_u xänbate ni ja, mi hup_u. Nε nu'b_u mí 'yø'a 'be'a i man ra Jesús, ⁷ bi 'yεnse mbo y_u mb_ui n'da ngu n'da: “Xina, hanja ni man na tengu na. Pε hingui numansu Oja na, njo'o n'da ra ja'i da zä di punba y_u ts'oqui n'da, hinda hønt'a Oja,” bi 'yεnse y_u mb_ui _u. ⁸ Pε nu ra Jesús 'bexque bi b_utho 'be'a mb_uɛn _u, nε bi 'yεmp'_u:

—Hanja ngub_u guím bεmh_u mbo ni mb_uih_u.

⁹ Ha guím bεmh_u ngue nte ni mba tho a dá xicä na ran 'yoh_u ngue rá ts'oqui ya x_um punbi. Ha guím bεmh_u man'da xqui p_uhmb_u ngue i ja ma ts'edi 'b_u ga xifi da ndants'i, da gax rá fidi din 'yo. ¹⁰ Pε nugä ngue dán ja'igä ua ja ra ximhäi, ga ut'ah_u ya i ja man t'edi ua ja ra häi ngue ga punba y_u ts'oqui n'da ra ja'i, jannangue'a ga japi din 'yo na ran 'yoh_u ya, bi 'yεn a ra Jesús.

Nε nub_uya, bi 'yεmp'a mí ts'a rá ja'i:

11 —Nu'i, dí xi i, ndants'i, çax ni fidi, ni mba ni ngu, bi 'yɛmbi.

12 Nubaya, 'bex bi ndants'i, bi çax rá fidi, bi bøm bu i ja ra ngu. Ne bi nu u gátho mi 'buru. Ne bi hyonya thoho u. Jannangue a bi 'yɛspa Oja u buya ne bi 'yɛn u:

—Njam'bu xtá nuhu tengu a bin ja ya, bi 'yɛn u.

Nu ra Leví 'bex bi den'na ra Jesús

13 M'bejua buya xø bi mba mahøn'a bu ja ra ndendádehe a ra Jesús. Ne mi søm bu yu ja'i ne mi xänba bu u. 14 Nu'bu mi thopu 'bu a ra Leví, i hupu ja rá mexa gue'a ra hyaçahäi a. Nu'a ra Leví rá ts'unt'u ra Alfeo a. Nu ra Jesús buya bi 'yɛmbi:

—Ba tengui.

'Bex bi ndants'a ra Leví buya, bi denni.

Jesús bin sihmehu yu ts'om'bäi

15 Ne bin sihmehu ra Jesús ne yu xädi bu ja rá ngu a ra Leví. 'Darpu bin sihmehu 'da yu ziyate hyaçahäi ne mi'da yu ts'om'bäi. Xun ngu mi 'buru nguetho xun ngu u ya xí 'yɛc'yɛi a. 16 Ne nu'u 'da ma xänbatehe bu nija, yu fariseo u, ne nu'bu mi nu ra Jesús ne yu xädi sihmehu u yu ziyate hyaçahäi ne yu ts'om'bäi ne bi 'yɛmp'u yu xädi ra Jesús:

—Hanja ngubu øt' ni Hmuhu. Hingui ho øt'a ngue i sihmehu yu ziyate hyaçahäi ne yu ts'om'bäi, bi 'yɛn u.

17 Nu'bu mí 'yøh ra Jesús 'be'a bi man u, bi 'yɛmp'u:

—Nu'u im bense xun zaqui hingui honi to'o da mbäts'i, hinda hønt'u i paše in zäman'u i honi to'o da mbäx u. Ne nugä bá ɛcä ga fäx u i paði ja yu ts'oqui,

him bá εcä ga fäx ɯ im bεnse yɯ hocja'i, bi 'yεn a ra Jesús.

Ran t'änni nangue ɯ ε't' yán sihme

¹⁸ Nu'ɯ yú xädi ra Xuua Nxixyá nε yú xädi yɯ fariseo mí ε't' yán sihme ɯ. Nε bi zøm bu ɯ 'da bu mí 'bɯh ra Jesús ngue bi 'yänni nε bi 'yεmbi:

—Hanja hingui ε't' yán sihme ɯ ni xädi nε i ε't' yán sihme ɯ yú xädi ra Xuua nε yú xädi yɯ fariseo, bi 'yεn ɯ.

¹⁹ Ra Jesús bi xi'a n'da ran t'uti ngue ran thäti 'bu mi dät'ɯ, bi 'yεmbi:

—Pε nu'ɯ i 'bɯpɯ ja ran thäti hin da du yú mbäi nguetho 'bɯpɯ a ran 'yohɯ din thäti. Hin da 'yεna ngue hin din sihme ɯ. ²⁰ Pε da zøn ra ora da ts'ispa a ran 'yohɯ nε ja da 'yε't' yán sihme bɯya, bi 'yεn a ra Jesús. ²¹ Nε nu'a din xä ɯ ma xädigä hin da bømmanho 'bu nε'a ra nyomhma da den ya, tengu thoho ra naxca 'bø't'e hin da zä di 'bø't'a ra 'ya'bø't'e nguetho da xε thoho mahøn'a. ²² Nε ngutho a ra vino ma'da'yo hin da zä da sirpɯ ja ra 'yambot'asεi nguetho nu'a ra vino ma'da'yo da dɯn 'bu da sirpɯ nε dim fän a ra vino bɯya, gätho 'da dín ts'ontho bɯya. Nu'a ra vino ma'da'yo i pa nsi't'i bu ja yɯ mbot'asεi ma'da'yo, pi 'yεn'a ra Jesús 'bu mí dadi.

Bi t'εmbi i øt' ra 'bεfi ɯ yú xädi ra Jesús a ra pa ran ts'äya

²³ Nε nu'a ra pa ran ts'äya bi mbähä yú xädi ra Jesús, bi thopɯ ja n'da rá huɯhi yɯ trigo. Nu yú xädi bɯya i toc yɯ trigo bu bi thogui. ²⁴ Nu yɯ fariseo bi nu 'bε'a bi 'yøt'ɯ yú xädi ra Jesús nε bi t'εmp'a ra Jesús bɯya:

—Hanja ngub_u i øt'_u ni xädih_u ya ne i ma man t'ëdih_u hin dam pëhmb_u a ra pa ran ts'äya, bi 'yëñ'_u y_u fariseo.

²⁵ Pë nu'a ra Jesús bi 'yëmp'_u:

—Ha hin guí nu b_u ni søcuah_u ngue ne ra David bi mbesta rán t'ëdi Ojå 'b_u n'dandí 'b_u min tumanthuhu b_u bin 'yo ne _u min 'yoh_u. ²⁶ Janangue'a bi yarp_u ja rá ngu Ojå ne bi zih_u b_u y_u 'bøxthuhmë. Pë him mi sä xtán zi _u ne hønt'_u y_u mbäjä i sä da zi _u. Ne nu ra Abiatar, ra hmumbäjä b_u a, bi 'yëmp'_u.

²⁷ Ne xø bi 'yëna:

—Í ts'än'na ra pa ran ts'äya nguetho bi ndep y_u jä'i hin ε din _u nbi, hin í ts'änni ngue da mba nts'upi. ²⁸ Ne nugä ngue dán jä'igä ua ja ra ximhäi, drá hmugä ne i ja man t'ëdi gam mangä 'bë'a da 'yøt'_u y_u jä'i ra pa ran ts'äya, bi 'yëñ' a ra Jesús.

3

Bi hoc'a n'da ran 'yoh_u him mi sä di juån rá 'yë

¹ Ne nu ra Jesús b_uya bi yarp_u ja ra nijå mahøn'a. Ne mí 'bap_u n'da ran 'yoh_u him mi sä di juån rá 'yë. ² Ne mi 'bap_u 'da di axtho ra Jesús 'b_u di hocpa rá 'yë ran 'yoh_u. Ne nu 'b_u da nu di hocpi di yap p_uya nguetho ra pa ran ts'äya a. ³ Pë nu ra Jesús bi 'yëmp'_u a ran 'yoh_u:

—Ndants'i, gam 'bäh_u made i 'b_uh y_u jä'i, bi 'yëmbi.

⁴ Ne nub_uya, bi 'yän'd_u 'bap_u ne bi 'yëmp'_u:

—Dami xij_u ya 'bë'a x_un ho da t'øt' 'b_u ra pa ran ts'äya. Ha da t'øt'a n'da ran ho uague da t'øt'a n'da ran ts'o. Ha x_un ho 'b_u da yånba rá te rá mijå'iui

n'da, uague xɛn ho 'bɛ da hyɔcpa rá te rá mija'iuu n'da.

Pɛ nu'ɛ hin'yɛ 'bɛ'a sä dí dɔti. ⁵ Nu ra Jesús bi hyanman'ɛ yɛ ja'i bɛya nɛ bi zɔt rá mbɛi nguetho hin'yɛ ran hocja'i ɛ. Nubɛya bi 'yɛmp'a mi ɛ rá 'yɛ:

—Dami juɔn ni 'yɛ.

Nɛ 'bɛx bi juɔn rá 'yɛ bɛya, bi gomanho. ⁶ Bi bɔn yɛ fariseo bɛya nɛ in cuɛ. Bin yaɥɛ mahɔn'a ɛ yɔn sɛihɛ ngue mi tɛn ra Herodes, nɛ mí hon ɛ 'bɛpɛ dí hyo a ra Jesús.

Xɛn ngu yɛ ja'i bim pɛti bɛ ja ra dɔdehe mahɔn'a

⁷ Nu ra Jesús bi 'uegue bi mbähä yɛ xädi bɛ ja ra dɔdehe nɛ xɛn ngu yɛ ja'i mi 'bɛpɛ ra häi Galilea bi dɛnthoho. ⁸ Nɛ ɛ yɛ mɛngu bɛ ja ra häi Judea, nɛpɛ ra hnini Jerusalén, nɛpɛ ra häi Idumea, nɛpɛ 'danguadi ra Jordán, nɛpɛ ra xɛqui Tiro nɛ Sidón, bi 'yɔ ɛ 'bɛ'a gätho bi 'yɔt'a ra Jesús. Janangue a gätho bi zɔm bɛ mi 'bɛ a. ⁹ Nɛ nu ra Jesús bi 'yɛmp'ɛ yɛ xädi:

—Damin sähɛ, gui jomhbɛ n'da ra t'ɛmbosa nɛ ja ra dehe, bi 'yɛmp'ɛ.

Ngubɛ bi xifi nguetho i nu man'da man'da ní zɔntho yɛ ja'i nɛ nu'bɛ bin dɛ bɛ yɛ ja'i da hyuxpɛ ja ra mbosa ra Jesús bɛya. ¹⁰ Nguetho ya xí hoqui xɛn ngu yɛ hyɛnni, janangue a din tɔnthoho ɛ yɔn zäman'ɛ in nde da bɛnba rá pahni ra Jesús ngue mi pɔ ɛ, hɔntho ga thäpɛ thoho rá pahni 'bɛx gue da yaŋgui, mi ɛn'ɛ. ¹¹ Nɛ nu'ɛ min 'yohɛ ra zɪthu bin dɔnyahmu bɛ 'bɛh ra Jesús nɛ mbafi, ɛn ɛ:

—Nu'i gue'e rá Ts'ɛnt'ɛ i Oja, bi 'yɛn ɛ.

12 Pε nu ra Jesús nts'edi bi hεcpa ɯ nguetho hingui ndepe gue'ɯ yɯ zɪ̥thu dí bɔ ɯ yɯ ja'i gue gue'a rá Ts'unt'ɯ Oja a.

Ra Jesús bi huahni 'de'mayoho yá xádi

13 M'bejua bɯya bi guam bɯ ja ra nyuni a ra Jesús. Nubɯya bi zohn'dɯ 'da yú xádi ne nu'ɯ bi mba bɯ 'bɯh ra Jesús ɯ bɯya. 14 Ne nubɯya bi huahn'dɯ 'de'mayoho, bi zänni din 'yohɯ ngue da zä da mbehni da xih yɯ ja'i rá m hman Oja. 15 Ne bi un yá ts'edi di hoc yɯ hyɛnni ne da hyøn a thi yɯ zɪ̥thu n'yohɯ 'da yɯ ja'i. 16 Bi zänna ra Simón, ne bi zänbi dí huti ra Pedro a. 17 Ne ra Jacobo ne'a ra Xuua rán 'yohɯ na ra Jacobo. Gätho yoho yú ts'unt'ɯ ra Zebedeo ya. Ne bi zänba yæn sopathuhu Boanerges, i nde da ma tengu n'da ra ngäni. 18 Ne'a ra Andrés bi zänni, ne ra Felipe, ne ra Bartolomé, ne ra Mateo, ne ra Tomás, ne man'da ra Jacobo ngue rá ts'unt'ɯ ra Alfeo, ne ra Tadeo, ne man'da ra Simón, t'ɛmbi ra cananista. 19 Ne ra Judas Iscariote gue'a di dä a ra Jesús. Ne nu'bɯ mí gua'a bi un yú ts'edi ɯ, bá ɛh yá ngu.

Bi t'ɛmbi in 'youi rá ts'edi ra zɪ̥thu a ra Jesús

20 Ne xø bi zøm bɯ xæn ngu yɯ ja'i mahøn'a xø him mi pongui din sihme ts'ɯ ra Jesús ne yú xádi. 21 Nu'bɯ mí 'yø ɯ yá mɛni ra Jesús 'be'a gätho i øt'a, ɛmbi in gät'i, ne bá ɛ ɯ bi zøm bɯ 'bɯh ra Jesús i nde da zits'i.

22 Ne nu yɯ xänbate nija xpí 'yɛ a Jerusalén, sä ɛn ɯ n'youi ra zɪ̥thu ra Jesús, ne ɛn ɯ nangue rá ts'edi yú hmu ra zɪ̥thu gue'a ní zä i høn a thi yɯ zɪ̥thu ra Jesús, sä bi 'yɛn ɯ yɯ xänbate nija.

23 Nu'b_u mí b_h ra Jesús 'b_e'a bi man _u, bi zon'd_u b_uya n_e bi xih y_un t'uti da b_qdi hinga gue'a man _u. Bi 'y_emp'_u:

—Hin da zä a ra z_ithu din s_us_eh_u yá minz_ithuh_u, n_e xtí 'b_etho rá ts'edi. 24 Tengu n'da ra ts'ut'abi b_u ja ra hnini hingui sä da hy_q rá ts'edi 'b_u din s_us_eh_u _u yá ja'i. 25 N_e ngutho n'da ra ngu 'darp_u 'b_uhmb_u yá ts'unt'_u n'da ran 'yoh_u da guas_e _u 'b_u hinga 'dat'a im b_eni. 26 Ngutho _u y_u z_ithu 'b_u xtín s_us_eh_u yá hmu, xtan guas_e _u 'b_u hinga 'dat'a im b_en'_u, bi 'y_en'a ra Jesús.

27 N_e x_ø bi xih man'da ran t'uti nangue 'b_e'a bi 'y_ørpa ra z_ithu, bi 'y_embi:

—Njon da zä da y_ur_p_u ja rá ngu n'da ran 'yoh_u i ja rá ts'edi gue'b_u hinga m'b_et'o da thu't'i. P_e nu'b_u ya bi thu't'i, hingui h_ei da th_qspi 'b_e'a gätho i p_es' p_uya, bi 'y_en a ra Jesús.

28 P_e maju_qni dí xi ah_u h_ønt'a go ma ts'oqui bi 'y_øt' y_u ja'i da mba ma punbi 'b_u da hyon ra punbi, n_e h_ønt'a go ma ts'ore bi ma. 29 P_e nu'_u to'o im man ra ts'ore nangue rá Hogand_qhi Oj_q nj_qm'b_u da zä da mba ma punbi _u, da nu ran _unbi gätho y_u pa maz_qi, bi 'y_en a ra Jesús.

30 Ngub_u bi xih y_u xänb_ate nij_q ra Jesús nguetho bi 'y_en'_u hinga gue'a rá ts'edi rá Hogand_qhi Oj_q in 'youi ra Jesús, ngue mi h_øn a thi y_u z_ithu.

Ra Jesús i _embi rá mbe n_e y_un 'yoh_u _u i _øt' rá pähä Oj_q

31 N_e nub_uya bá _es_e rá mbe ra Jesús n_e y_un 'yoh_u. P_e mí 'bätho b_u thi nguetho him bi zä bi y_ut'a mbo. N_e bi xi _u 'bäp_u mbo:

—Xihmi ts'ɥ ra Jesús ngue dín zohndähe ua thi, bi 'yɛmp'ɥ.

³² Nɛ nu'ɥ 'darpɥ mí huhmbɥ ra Jesús bi 'yɛmp'ɥ bɥya:

—'Bäpɥ thi ni mbe nɛ nin 'yohɥ, i hon a i 'na.

³³ Nu ra Jesús bɥya bi dät'ɥ:

—Ga xi ahɥ te'o a ma mbe nɛ man 'yohɥ.

³⁴⁻³⁵ Nɛ bi hyant'ɥ 'darpɥ huhmbɥ bɥya, nɛ bi 'yɛna:

—'Bɥcua ya ma mbe, nɛ man 'yohɥ, nguetho hønt'a go te'o da 'yørpa rá pähä Oja, gue'a man 'yohɥ a, nɛ gue'a man ju a, nɛ gue a ma mbe a, bi 'yɛmp 'bɥ mi dadi.

4

Ran t'uti ra mbomhmudä

¹ Nɛ xø bi xänba yɥ ja'i mahøn'a bɥ ja ra ndendädehe a ra Jesús. Nɛ ɛmmɛ xən ngu yɥ ja'i bim pɛtihɥ bɥ. Janangue'a bi yɥrbɥ ja ra t'ambosa bi dän i ts'ɥ bɥ ja ra ndenthe. Nu yɥ ja'i bi gopɥ ndenthe bɥya. ² Nu ra Jesús bɥya xən ngu yən t'uti bi xih yɥ ja'i 'bɥ mí xänbi, nɛ bi 'yɛna:

³ —'Yøhmbɥ ts'ɥ ran t'uti ga xi ahɥ ya. Nu'a n'da ra uahi bi mba bá pon yɥ hmudä. ⁴ Nɛ bi zo 'da bɥ 'yu. Nubɥya bá ɛh yɥ doja bi jua'a nts'a yɥ hmudä xí zo bɥ. ⁵ Nu'ɥ mi'da yɥ hmudä bi zo bɥ ja yɥ ndaxnado nɛ ts'ɥtho ra häi bɥ. Janangue'a 'bex bi bøxa n'dihi. ⁶ Pɛ nu'bɥ mam bá pøx ra hyadi 'bex bi 'yot'ɥ nguetho hin hapɥ sä da mba yú 'yɥ. ⁷ Nu'ɥ mi'da bi zo bɥ ja yɥ dapo, bi bøts'e pɛgue bi gom' yɥ dapo, nɛ nte bi ndø'ɥ. ⁸ Pɛ nu'ɥ mi'da bɥya bi zo bɥ ja ra häi xən ho. Bi bøts'e nɛ bin te, nɛ bi ndøgue.

Nu'ᵐ da 'däte ma'det'a bi ndøgue, nu'ᵐ da hyäte, nu'ᵐ da n'da ciento bi ndøgue ngue n'da 'bäi, bi 'yɛn a ra Jesús.

⁹ Nɛ xø bi 'yɛmp'ᵐ yᵐ ja'i:

—Hønt'a go to'o ja yá zagu bi 'yø a dá ma, bi 'yɛmbi.

Hanja i xih yᵐn t'uti yᵐ ja'i a ra Jesús

¹⁰ Nu'bᵐ mi 'bᵐɛhᵐ 'de'ma yoho yá xädi ra Jesús nɛ'ᵐ mi'da yá 'yɛc'yɛi, bi xifi da xi ᵐ 'be'a na mbøᵐ a ran t'uti bi ma. ¹¹ Nu ra Jesús bi 'yɛmp'ᵐ bᵐya:

—Gue'ahᵐ bi ja ahᵐ gui pᵐhmbᵐ a him mam fᵐdi mam 'bet'o ngue 'bɛpᵐ ní manda rá ts'edi Oja. Pɛ nu'ᵐ yᵐ ja'i thoho gue'ᵐ da sänba yᵐn t'uti, ¹² madague da nu pɛ hin da 'yørpᵐ masu 'be'a da nu, nɛ madague da 'yøde pɛ hin da bᵐdi 'be'a ní mba a, nɛ hin da bɛni di pᵐh yá mbᵐi ngue da hyon ra punbi, bi 'yɛn'a ra Jesús.

Rán thɛui a ran t'uti a ra mbomhmudä

¹³ Nɛ xø bi 'yɛmp'ᵐ mahøᵐ'a:

—Nu'bᵐ hin gui pᵐhmbᵐ 'be'a na mbøᵐ'a ran t'uti dá mangä, ha da zä gui pᵐhmbᵐ gätho mi'da ga xi ahᵐ 'bᵐ. ¹⁴ Nu'a na mbøᵐ'a dá mangä, nu'a ra uᵐhi que'a bá man ráᵐ hman Oja hønᵐ go hapᵐ. ¹⁵ Guehya bi zo bᵐ ja ra 'yu na mbøᵐi bi 'yømanho ráᵐ hman Oja ya. Pɛ nu ra zᵐthu 'bex bi japi bi pumbɛni a ram hma bi sifi. ¹⁶ Ximangutya bi zo bᵐ ja yᵐ ndaxnado na mbøᵐi bi 'yøᵐ ram hma nɛ bin johya. ¹⁷ Pɛgue hinga gätho rá mbᵐi bi bɛni. Janangue'a nu'bᵐ bi nu yᵐn ɛcpi nɛ yᵐn ɛnbi nangue ráᵐ hman Oja him bi hyät'i, 'bex gue bi zu nɛ bi 'uegue. ¹⁸ Nɛ nuya bi zo bᵐ ja ra dᵐpo na mbøᵐi bi 'yømanho ram hma ¹⁹ pɛ ɛmmɛ di ho ra ximhäi

ne ra mbeti i hăt'i, ne di ho da 'yot' yú pähä zehε. Tengu'b_u bi gomba ram hma, ne hin di japi din te yú mbui. ²⁰ Pε nuya bi zo b_u ja ra häi x_un ho, na mbøni bi 'yømanho râm hman Oja, bi hyani, ne bin te yú mbui x_un ho, ne bi xant'a ram hma x_un ho, tengutho y_u hmudä, gue bi ndø'a 'däte ma'det'a u 'da, ne hyate u 'da, ne n'da ciento u 'da, bi 'yεmp'u yú xädi 'b_u mi xifi 'be'a na mbøn'a ran t'uti bi ma.

Gätho him mam fađi da zøni da fađi

²¹ Ne xø bi 'yεn'a ra Jesús:

—Nu'a mam hmangä nts'änni gätho y_u ja'i da 'yøde, tengu n'da ra nyot'i nts'änni di yot'i gätho b_u mbo ra ngu, hingan ts'änni da mba ma cüt'i b_u ja ra 'bihuanza o ra 'bit'ots'i. ²² Nguetho gätho 'be'a him mam fađi da zøni da fađi, ne gätho 'be'a him midí nequi da zøni da hnu. ²³ Hønt'a go to'o ja yú zagu bi 'yø a dá ma. ²⁴ Ne nu'a di jamansu a i øde da badi x_un ho ne Oja di japi man'da x_un ngu da zøni da badi. Pε nu'a hin ε di jamansu a i øde, pε ne'a zi ts'u mi pađi dim 'bedi, ne tengu ni t'eni gnän emhb_u gue'a dí t'en'nah_u, ne man'da mbongui thoho din 'da ah_u. ²⁵ Din ja ah_u tengu ram hma i εna: “Nu'a x_un ngu i ja man'da x_un ngu din t'unni pε nu'a ts'utho i ja man'da da tha_nba a.”

Rán t'uti ra hmudä i te

²⁶⁻²⁷ Nu ra Jesús bi 'yεmp'u mahøn'a:

—Nuya di manda ua rá ts'edi Oja madague'b_u hin di nequi, tengu thoho n'da ra hmudä 'b_u bi du a n'da ran 'yoh_u, madague'b_u hingui nu Hague ám bøts'e pegue i pađi da bøts'e, nte im benthø. ²⁸ Nguetho nu'a ra häi dí tese y_u thuhu a. Nu'b_u bi mbadi bi bøts'e, y_u paxi thoho, m'bejua baya

da ndøh yú dāxi, nε nubɥya din thə ɥ. 29 Nε nu ran 'yohɥ bɥya da xoqui nguetho bi zøn ra ora da 'be'ts'i, bi 'yɛn a ra Jesús. In jabɥ rá ts'edi Ojaŋ gue di manda ua nε njongui nu hague na te.

Ran t'uti rá hmudä ra mostaza

30 Nε man'da ran t'uti bi xih yú xädi ra Jesús mahøn'a, nε bi 'yɛmp'ɥ:

—'Bεpɥ dá bεmhɥ hague di manda ua rá ts'edi Ojaŋ. Ga xi ahɥ n'da ran t'uti nangue'a. 31-32 In ja tengu n'da rá hmudä ra mostaza i pa m'boni, nε ɛmmε zicue tho, ɛmmε man'da zicue xinda gue mi'da yɥ hmudä, pε man'da i te xɥn ngu yú 'yε, xinda gue gä mi'da yɥ paxi nε xøgue sä da 'yøt' yú 'bafi yɥ doja bɥ ja yú xaħa. Njabɥ rá ts'edi Ojaŋ bɥ ni nεquiŋ gue di manda ua, bi 'yɛn'a ra Jesús.

Hanja bi xih yɥn t'uti ɥ yɥ ja'i

33 Nε xɥn ngu mi'da yɥn t'uti bi xänba yɥ ja'i a ra Jesús 'bɥ mi xänbi tengu ya i hmangua, pε hønt'ɥ hingui hɛi bɥ dá fadi bi xifi. 34 Nε nte bi xih mi'da yɥm hma, hønt'ɥ yɥn t'uti bi xifi. Pε nu'bɥ mi 'bɥsɛħ yú xädi bi xih pɥya 'be'a na mbøn'ɥ yɥn t'uti bi mam bɥ 'bɥh yɥ ja'i.

Bi xifi din hɛ ran dahi ra Jesús

35 Nu'bɥ mín de bɥya nu ra Jesús bi 'yɛmp'ɥ yú xädi:

—Nuya ga thohmbɥ nɥ 'danguadi ra dadehe, bi 'yɛmp'ɥ.

36 Nε nubɥya bi xih yɥ ja'i da mbeng bɥ yú ngu. Nu yú xädi bɥya bi 'yon a ra mbosa mi huhɥ ra Jesús, bi mbähä bɥya. Nε xɥn ngu mi'da yɥ ja'i bi dɛnniŋ gue bi hyuse yú mbosa ɥ. 37 Nε nu'bɥ ya i 'yo bɥ ja ra dehe nε nts'edi ran dahi bin ja, nε bi donts'

ra dehe ra mbosa ne mi ts'utho xtán yudi. ³⁸ Pe nu ra Jesús mi hunh ra huhni, ne mi aru ja ra mbosa. Nu yá xádi bi 'yá ra Jesús ne bi 'yɛmbi:

—Xänbate i, ha nte guím bɛni ne nde ga tuhɛ, bi 'yɛmp'ɛ.

³⁹ Bi ndants'a ra Jesús bɛya ne bi 'yɛmp'a ran dahi ne a ra dehe:

—Daman hɛ, bi 'yɛmbi.

'Bex gue bin hɛ ran dahi ne ra dehe bɛya him mam bi 'yáni. ⁴⁰ Nubɛya, bi 'yɛmp'ɛ yá xádi:

—Guín suhɛ nguetho ts'utho guí ɛc'yɛigahɛ.

⁴¹ Nu yá xádi bɛya bi zu a ra hmu, ne bi hyonya thoho a bin ja. Bin 'yɛmzɛhɛ n'da ngu n'da ɛ:

—'Bɛ'a di 'yɛt'ui na ran 'yohɛ, ne ya 'bex gue in hɛ a ran dahi ne ra dehe di hɛcpi.

5

Ra Jesús bi hyønba thi yɛ zĩthu a ra mɛngu bɛ Gadara

¹ Nubɛya nu ra Jesús ne yá xádi bi zøm bɛ 'danguadi ra dadehe nubɛ ja ra häi Gadara. ²⁻⁶ Ne mi 'bɛpɛ n'da ran 'yohɛ min 'youi yɛ zĩthu. Nu'a mi zám bɛ ja ran 'yägüi, ne njo'o to'o mi sä da zám mi nguetho gä i xɛcthoho yɛ cadena mi pa nthät'i. Xɛn ngu yɛ nidi bi thurpa yá 'yɛ ne yá gua nangue yɛ cadena, pɛ gätho i xɛcthoho. Njon mi sä di hɛcpi. Gätho ra pa ne ra xui mi mbapɛ ja ra dapo o guerpɛ ja ran 'yägüi, ne midi ɛnba zɛhɛ nguetho mi hɛzɛhɛ rá ja'i nangue yɛ do. Nu'bɛ mí bøm bɛ ja ra mbosa a ra Jesús ne yá xádi, 'bex bá ɛ a ran 'yohɛ bin c'athɛ, bí 'yɛpɛ ja ran 'yägüi, bin danyahmu bɛ 'bäh ra Jesús, bi dände, ⁷ ne nts'edi mbafi, bi 'yɛna:

—'Be'a guí nde gui 'yørcähe grá Jesús, rá Ts'ant'u i Ojä mahçts'i. Nuya dí ä a ra mate hin gui ñngahe, 8 bi 'yçn'u yu zïthu 'bu mi sifi da bøm bu rá mbai ran 'yohu. 9 Ne nubaya nu ra Jesús bi 'yän'nu yu zïthu:

—'Be'a ní thuhu, bi 'yçmbi.

—Ma thuhu “N'dan nets'igähe” ne çmmç xun ngu gähe, bi 'yçna. 10-12 Ne nts'edi dí ä a ra mate gue'bu ga pømhbé hin gui pëngahe bu n'danni i ja yu häi, dami 'yørcähe ra mate gui pëngahe nu 'buh yu ts'üdi ga çathe nu, bi 'yçn'u. Nguetho hinga yatho mí 'yo u yu ts'üdi xun ngu, mi sapaxi bu.

13 Nu ra Jesús ya bi un ran t'çdi da yarpu 'buh yu ts'üdi. Nu'bu mí yarpu ya 'bex bán tih yu ts'üdi bá çapu ja ra nguani u 'bex bi yapu ja ra dehe u, ne gä bí du bu u buya. Mbe yo mahuahi i jua u.

14 Nu u yun 'yohu midi jamansu yu ts'üdi, 'bex bi 'da 'bu min nu 'be'a bi 'yøt'u yu ts'üdi. Bi mba bá mam bu ja ra hnini nepu huahi a bin ja. 'Bex bi mba yu jã'i buya da nuse u 'be'a bi man u yú mbädi yu ts'üdi. 15 Nu'bu mí zøm bu, bi nu i hupu a ran 'yohu madí unba ra zïthu, ya xí zä ne i he rá zi pahni. Çmmç bi mbidi yu jã'i buya. 16 Nu'u xí nu yu ts'üdi, xø bi xifi xun ho yu jã'i mahøn'a 'be'a xín ja. 17 Ne nubaya, nu yu mçngu bu çmmç bi 'yär ra mate ngue 'bex gue da bøn a ra Jesús bu ja yú häi u.

18 Bi mba da ndex ra mbosa a ra Jesús buya. Ne nu'a ran 'yohu xí unba ra zïthu çmmç i nde da dçn'na ra Jesús gue 'darpu din 'yohu. 19 Pe nu ra Jesús him bi un ran t'çdi ne bi heçpi.

—Ni mba bu ni ngu, ne gui xi u nim 'buihu ran ho bi 'yøt'a Ojä ra Hmu ngue bi huçc'a i, bi 'yçmp'a ran 'yohu.

20 Nu'a min 'youi ra zĩthu b̄ya, bi mba rá ngu. Bi d̄'mi bi mam b̄ gátho ra x̄equi Decápolis 'b̄e'a x̄i 'ȳorpa ra Jesús. N̄e gátho ɱ bi xifi bi hyonya thoho ɱ.

Ra Jesús bi 'ȳä'a rá t'ĩxu ra Jairo n̄e bi hoc'a n'da ra xisu mi h̄ɛmb ra mb̄eji

21 N̄e nu'b̄ya mi z̄on ra Jesús b̄ ná 'danguadi ra d̄dehe, ɛmm̄e x̄un ngu ȳ ja'i bim p̄eti b̄ ndenthe mah̄on'a gūep̄u bin s̄äya ra mbosa. 22 Bi z̄o'a n'da rá nḡurbi ra nij̄a i Jairo a, bin d̄anyahmu b̄ ja rá gua ra Jesús. 23 N̄e ɛmm̄e bi 'ȳäp ra mate, bi 'ȳɛmbi:

—'Ȳorqui ts'ɱ ra mate ga mb̄äh̄a ba c̄äx ni 'ȳɛ ma t'ĩxu nguetho ɛmm̄e, janangue'a da ȳani n̄e hin da du, bi 'ȳɛmbi.

24 Nu ra Jesús bi mb̄e b̄ya, n̄e x̄un ngu ȳ ja'i bi d̄en'nd̄ɱ, x̄ogue bin d̄ b̄ ni mba ɱ. 25 N̄e bi z̄ap̄u 'yu n'da ra xisu ná 'd̄e'mayon j̄eya mi h̄ɛmb ra mb̄eji. 26 ɛmm̄e x̄i nu ran ɱnbi nangue x̄un ngu ȳ 'ȳoth̄ebate x̄i 'ȳoth̄e. Xi juadi gátho rá mb̄eti mi ja, n̄e x̄ingui ts'ɱ bi d̄ĩts'i, x̄ogue man'da ɛmm̄e. 27 P̄e nuya i hon a ra Jesús nguetho x̄i 'ȳo'am man ȳ ja'i ngue di hoqui h̄ont'a go 'b̄e'a man ɱ. Janangue nu'b̄ya mi z̄adi 'b̄ex bi ȳɱt'i nde b̄ ní mba ɱ, bi d̄ärpa rá x̄ath̄apahni ra Jesús b̄ya. 28 Nguetho mí ɛn̄se ra xisu, “H̄ontho ga th̄ärpa rá pahni, ya da ȳangui,” mi ɛna. 29 N̄e nu'b̄ya mi d̄ärpa rá pahni ra Jesús 'b̄ex bin h̄ɛ a rá mb̄eji mí h̄ɛmb b̄ya. 'B̄ex bi b̄a a ra xisu ngue ya bi z̄ä x̄un ho. 30 'B̄ex bi b̄ah ra Jesús ngue bi hoc'a n'da ra ja'i rá ts'edi 'b̄ya mí d̄ärpa rá pahni. Janangue bi nȳɛ'a ra Jesús, bi hȳɛt'ɱ ȳ ja'i min 'yoh̄u n̄e bi 'ȳɛna:

—To'o bi d̄ärca ma pahni, bi 'ȳɛna.

31 Nu ȳä x̄ädi b̄ya bi 'ȳɛmbi:

—Guín nuhma εμμε du ua yu ja'i, “To'o bi dārca ma pahni,” ne guí εna.

³² Nu ra Jesús i t'omi da mansε to'o xí dārpa rá pahni. ³³ Ne nu ra xisu baya, bin su ne di fet'i nguetho pa a xí t'orpe. Ne bi mba bu 'bäh ra Jesús bin danyahmu bu ja rá hmi ne bi xifi gätho 'be'a xí 'yot'e. ³⁴ Nu ra Jesús baya bi 'yεmbi:

—Nu'i grá zi xisu, bi zä i nguetho gá 'yεc'yεigui. Ni mba da hyu ni mbai, him man di un'a a gmi hεmbi.

³⁵ Gätho na yaui a ra xisu 'bex bi zopu mi'da yu ja'i bí 'yεpu ja rá ngu a ra Jairo, bi t'εmp'a ra Jairo:

—Nu'a ni t'ixu ya bi du. Sāti thoho man'da gadi pah na ra xänbate.

³⁶ Pe nu ra Jesús 'bu mí 'yø a bi man'u, bi 'yεmp'a ra Jairo baya:

—O di tu ni mbai, hontho gui 'yεc'yεi ngue ma-juani i ja ma ts'edi, bi 'yεmp'a.

³⁷ Guehma bi thoh puya ne njom bi japi da denni. Hont'a ra Pedro, ne ra Jacobo ne ra Xuua rán 'yohu ra Jacobo, bi xifi da mbähä bu rá ngu ra Jairo.

³⁸ Nu'bu mi zom bu ja rá ngun a ra Jairo baya, bi nu ngue i zon'u yu ja'i 'bupu, ne εμμε di mbahni na ts'oni. ³⁹ Bi yurpu mbo ra Jesús baya, bi 'yεmp'u 'bupu:

—Hanja εμμε gadi hihu na ts'oni. Nuna ra hmute hingui tu pegue i äha.

⁴⁰ Nu'bu mi 'yøh yu ja'i 'be'a bi man a, bi den thoho baya. Nu ra Jesús baya, bi 'yεmp'u yu ja'i:

—Dami pømhbu thi, bi 'yεmbi.

Hønt'a rá ta ne'a rá mbe ra hmute xí du ne yú xádi, bi yúth_u ra Jesús b_u 'ben a ra hmute. ⁴¹ Nu'a ra Jesús b_uya bi benba rá 'ye a ra hmute ne bi 'yεmbi:

—Talita cumi, bi 'yεmbi. I nde da ma: “Nu'i grá hmute dí xi i, dami ndants'i.”

⁴² Nu'a ra hmute b_uya 'bex bi ndants'i ne bin 'yo. 'De'mayon jeya mi pe'ts'a. Nu'_u bi yúth_u mbo bi hyonya thoho. ⁴³ Nu'a ra Jesús b_uya nts'edi bi 'yεmp'_u:

—Njon gui xihmb_u 'be'a dá øt'ä, bi 'yεmp'_u. Ne nub_uya bi 'yεmp'a ra Jairo:

—Dami 'uñn na ni t'ixu ya, bi 'yεmbi.

6

Ra Jesús bi zøm b_u rá hninizεhe

¹ Bi bøm b_u ra Jesús b_uya, bi mba b_u ja rá hnini zεhe Nazaret. Bi mbähä yú xádi. ² Ne nu'a ra pa ran ts'äya, bi mbähä yú xádi b_u ja ra nijä. Nu ra Jesús b_uya bi xänba b_u y_u ja'i. Nu'b_u mi 'yøh y_u ja'i a bi man'a ra Jesús, bi hyonya thoho ne din 'yεmzεhe _u:

—'Be'a nin xádi im man na. 'Be'a ni ts'edi i ja na, ngue i sä i øt' y_un t'øt'e mixte na. ³ Ha hinga guehna ra yaxi na, rá ts'unt'_u ra María. Ne yún 'yoh_u ra Jacobo, ne ra José, ne ra Judas, ne ra Simón, ne _u yún ju dí 'b_uhmb_u ua, bi 'yεn _u.

Ne bi _ut' yú mb_ui zεhe _u. ⁴ Janangue'a nu'a ra Jesús bi 'yεmp'_u:

—Gätho yú pøngahy_u Oj_u i hnumansu, pe høn_ub_u ja rá häizehe ne_u 'b_uh yú meni, ne_u ja rá nguse hingui hnumansu b_u, bi 'yεn'a.

⁵ Ne hingui ngu y_un t'øt'e bi 'yøp_u ngue xtá 'yut rá ts'edi. Hønt'_u zi yoho y_un zäman'_u bi gäx rá 'ye

bi japi bi yān'ɸ. ⁶ Nε bi hyonya thoho a ra Jesús nguetho him bi 'yɛc'yɛi ɸ ngue i ja rá ts'edi ɸ yú mɛnguhɸ. Nε nubɸya bi mba bɸ ja yɸ t'ahnihni jombɸ Nazaret, nε bi xānba bɸ ɸ yɸ ja'i.

Bi mbɛhn'dɸ 'dɛ'mayoho da mamp'a rām hma

⁷ M'bɛjua bɸya bi xi ɸ 'dɛ'mayoho yú xādi ngue da mba bɸ ja yɸ hnini. Nε 'da i yoho bi zānni, nε bi un yú ts'edi da hyøn'a thi yɸ zīthu in 'yohɸ ɸ 'da yɸ ja'i. ⁸⁻⁹ Nε bi xi ɸ nte da hyax 'bɸ bi mba ɸ. Hønt'a n'da ra tøhø da hyats'i n'da ngu n'da ɸ. Nε hønt'ɸ yɸ thīxfani da 'yut'i. Xíng yɸn ju'døzɔ, xíng yɸn zedi da hyats'i, xing ra mbeti, nε xín da gax ɸ yojo'ts'i yú pahni.

¹⁰ Nε man'da bi 'yɛmp'ɸ:

—Hønbɸ go hapɸ da mba ma säya ahɸ 'bɸ gá sømhbɸ bɸ ja yɸ hnini, gam 'bɸhmbɸ bɸ gue'bɸ go gá nɛxhɸ bɸ. ¹¹ Nε nubɸ hapɸ gui sømhbɸ ngue hin da zin ahɸ nε hin da 'yømanho a gui mamhbɸ, dami pømhbɸ bɸ, dami huajɸ ra häi ja ni xīnguahɸ, ra hmɛpya ngue gui sohmbɸ bɸ ɸ. Nε majuqni dí xi ahɸ, nu'a ra hnini hin da zin ahɸ, man'da xɸn ngu ran ɸnbi da nu a 'bɸ bi zøn ra pa ran juqni, xinda gue'a ra hnini Sodoma nε ra hnini Gomorra, bi 'yɛmp'ɸ yú xādi.

¹² Nε bi bøm bɸ 'dɛ'mayoho bɸya, bi mba. Hønbɸ go hapɸ bin 'yo bi xih yɸ ja'i di päh yún 'yomfɛni nangue yɸ ts'oqui bi 'yøt'e. ¹³ Nε bi hyøn a thi xɸn ngu yɸ zīthu mín 'yohɸ 'da yɸ ja'i nε xɸn ngu yɸn zāman'ɸ bi gox ra aceite nε bi japi bi zä ɸ.

Rán dɔte ra Xuua Nxixyɔ

¹⁴ Mí ø a ra ts'ut'abi Herodes ngue mí man yɸ ja'i 'bɛ'a mí øt'a ra Jesús bɸ mí 'yo, nε bi 'yɛmb bɸya:

—Masque gue'a ra Xuua Nxixya a bi dambɛni, janangue'a i ɔt yʌn t'ɔt'e ngue i uh rá ts'edi, bi 'yɛna.

¹⁵ Pɛ nu'ɯ 'da yɯ ja'i, mi ɛna:

—Ra Elías a ra Jesús.

Nɛ nu'ɯ 'da i ɛna:

—Ra pɔngahya tengu mi 'bɯh maya'bɯ.

¹⁶ Pɛ nu ra Herodes 'dat'a im ma, bi 'yɛna:

—Gue'a ra Xuua Nxixya a ngue dá manda da ts'ɛcpa rá 'yɯga, masque bi dambɛni, bi 'yɛn a ra Herodes.

¹⁷⁻¹⁸ Nguetho gueɛ ra Herodes bi mbɛnh'dɯ bá bɛnt ra Xuua, bi du't'i nɛ bi got'a fädi. Nguetho in cue ra Herodes 'bɯ mí t'ɛmbi hingui ho a bi 'yɔt'e ngue xí zin a rá 'bɛpo. Nɛ nu'bɯ mí zin'a ra xisu, mi 'bɯhmi a ra Felipe. Nɛ nu'a ra Felipe, rán 'yohɯ zɛhɛ a ra Herodes. Nɛ nu ra xisu i Herodías a. Nɛ gue'a ra Xuua Nxixya bin yaui ra Herodes, bi xifi hingui ho a bi 'yɔt'e. Him bi 'yɔmanho ra Herodes bɯya, janangue bi manda dí cot'a fädi ra Xuua Nxixya.

¹⁹ Nɛ a ra Herodías bin cue nɛ ɛmmɛ honi 'bɛpɯ dí hyo a ra Xuua. Pɛ him 'bɛx bi zä bi hyo. ²⁰ Nguetho nu ra Herodes mi paɗi ra hocja'i a ra Xuua, nɛ bi xi ɯ yɯ mbängoxthi njon da japi da yɯrpɯ ngue di ɯnba ra Xuua. Nɛ nu ra Herodes, ja'bɯ dí manda bá ts'inba ra Xuua ngue i nde da 'yɔ i ts'ɯ rá m hman ra Xuua. Nɛ bi 'yɔmanho tho madague'bɯ hinga gätho i paɗi 'bɛ'a nam bɔn'a i man ra Xuua.

²¹ Nu'bɯ mi zɔn ra pa rá ngopa ra Herodes, nu ra Herodías bɯya bi dɛni 'bɛpɯ dí hyo ra Xuua bɯya. Bi 'yɔt'a n'da ra dɔnsihmɛ ra Herodes bá si yám fäts'ihɯ, nɛ yú hmudofui nɛ'ɯ yɯ ngɯrpi bɯ ja ra häi Galilea. ²² Nu'bɯ min sihmɛ ɯ bi yɯrpɯ rá t'ixu ra Herodías, bin nɛɛ a ra hmute. Nu ra Herodes nɛ ɯ

gä mi huhmb_u b_u εmmε bi numanhop rán hnei ra hmute.

—Nuya gui 'yäqui 'be'a guí nde gui 'yäqui, nugä ga 'da i, bi 'yεmbi.

²³ Nε xø bi 'yεmbi:

—'Yεc'yεi Oja majuani ga 'da i 'be'a gui 'yäqui madague a gui 'yác made gätho 'be'a dí pe'ts'ä, bi 'yεmbi.

²⁴ Nu'a ra hmute b_uya bi bøni ne bi 'yän'na rá mbe ngue ra Herodías, bi 'yεmbi:

—'Be'a sä ga äpi, mbe.

Nu'a rá mbe b_uya bi 'yεmbi:

—'Yäp'a rá ya ra Xuua Nxixya.

²⁵ Bi mbenga n'dihi ra hmute b_uya bi 'yεmp'a ra Herodes:

—Dí nde 'bexque guehya gui 'dac'a rá ya ra Xuua Nxixya, gui cärcä ra mbohi, bi 'yεmbi.

²⁶ Nu ra Herodes b_uya bi du rá mbai 'b_u mi 'yø a bi man a ra hmute, pe hingui sä 'be'a da mam b_uya nguetho hup_u ja ran sihme xí 'yøde 'be'a bim ma ngue ya xi ma majuani di unni 'be'a da t'äpi.

²⁷ Janangue a guehma bi mbenhna n'da ra dofai bá hanba rá ya ra Xuua. ²⁸ Nu'a ra dofai b_uya bi mba bá εcpa rá ya ra Xuua nub_u ja ra fädi ne bá cät'a n'da ra mbohi, bi unna ra hmute b_uya. Nu ra hmute b_uya, bi unna rá mbe a rá ya ra Xuua. Nε gue'a bin ja 'b_u mi du ra Xuua Nxixya.

²⁹ Nu'b_u mí 'yøh yá xädi ra Xuua ngue bi ts'εcpa rá ya, bá ε_u, bi duspa rá ngøc'yεi ne bi mba bi 'yär_u ja ran 'yägüi b_uya.

Bi un ran ts'ihme cät'a mahuqi a ra Jesús

³⁰ Nu'bu jam bá penc u yá xädi a ra Jesús, bi xifi 'be'a gätho xi 'yörpu bin 'yo, ne bi ma 'be'a gätho bi mam bu 'buh yu ja'i 'bu mi xih rá m hman Oja u.

³¹ Nu ra Jesús bi 'yemp'u:

—Ga mbähä ts'u nu n'danni ngue dan säyahä ts'u nu, xøhma guí yähmbu, bi 'yemp'u.

Nguetho xun ngu yu ja'i i søm bu, ní mba ne ní 'yehε, ne xingui ts'u im bongui din sihme u.

³² Janangue a bi hyu ra mbosa u im bēni da zøm bu ma'ueni u gueru da zä dim 'buse u. ³³ Pe xun ngu mi'da yu ja'i bi hyant'a ra mbosa bu ni mba ne bi badi i hu bu ra Jesús. Ne bá nexpu ja yá hnini u, ne emme bin ti u ne 'yogua thohe ne m'bet'o bi zøm bu da zøn'a ra mbosa. ³⁴ Nu'bu mi gah ra mbosa ra Jesús ne yá xädi, bi nu xun ngu yu ja'i ya xí zøm bu, ne bi huεc'u ngue in ja tengu yu de'yo njo'o di jamansu. Ne 'bex bi du'mi bi xih yu ja'i rá m hman ra Jesús mahøn'a asta gue'bu go mín de. ³⁵⁻³⁶ Nu'bu mín de buya bi t'emp'a ra Jesús:

—Emme bin de ya, ne hinga nan sihme yu ja'i, dami penpu ja yu t'uhnini ya da dän yu hme bu nguetho ma'ueni ua ne hin'yu 'be'a da zi, bi 'yēn'u yá xädi.

³⁷ Pe nu'a ra Jesús bi 'yēna:

—Gue'ahu guí 'uimhbū yu ja'i, bi 'yēmbi.

Ne bi 'yēn'u yá xädi:

—Pe ha guí εnje gua tämhbe yociento ra hme ngue ga unhde yu ja'i da zi, bi 'yēn'u. ³⁸ Nu ra Jesús buya bi 'yēmp'u:

—Bá nuhu bu hangu yu hme ja bu.

Nu'bu mí badi, bi 'yēmbi:

—Cāt'a mhme ne yoho yu huā ja ua, bi 'yēn u.

39 Nε bi xih pɥya:

—Dami xihmbɥ yɥ ja'i din säya nɥ i ja yɥ 'bot'ei.

40 Nε 'darpɥ bi hyu ɥ n'da ciento, nε 'darpɥ bi hyu ɥ mi yote ma 'dɛt'a, nε njabɥ bi 'yɔt'e gätho ɥ mi'da.

41 Nu'bɥ mi gɥn'ɥ cɔt'a yɥ hmε nε ɥ yoho yɥ huɔ ra Jesús, bi ndɔs mahɛts'i, bi 'yäp rán jɔpi Ojɔ nε bi xɛn'ɥ yɥ hmε. Nε ɥ yɥ huɔ bɥya. Nubɥya bi un'dɥ yú xädi di darpa yɥ ja'i. 42 Gätho bin sihmε ɥ 'bɥpɥ nε bin niyɔ xɥn ho ɥ. 43 Nε nu'bɥ mi jua'a bi pɛt'ɥ bi bongui, 'de'mayo 'bɔts'e bi yudi. 44 Nε nu'ɥ bin sihmε cɔt'a mahuɔhi ma 'yohɥ ɥ.

Ra Jesús bin 'yo maxɔts'e bɥ ja ra dɔdehe

45-46 Nu ra Jesús bɥya bi xih yú xädi m'bet'o da mba ɥ da zɔm bɥ ra hnini Betsaida, nε bi yɔt'a n'dihi bɥ ja ra mbosa ɥ bɥya. Nu ra Jesús him 'bex gue bi mba nε nu'bɥ min 'yɛhmbɥ gätho yɥ ja'i, bi ndexpɥ ja ra nyuni bin yɔui Ojɔ bɥ. 47 Nu'bɥ min xui, ya i 'yo bɥ ra mbosa bɥ made ra dehe. Nu ra Jesús mi 'batho bɥ bán ts'ogui. 48 Nε nu'bɥ mí hyant'ɥ 'bɛ'a ɔt'ɥ yú xädi, bi nu ngue xɥn hɛi bɥ ni 'yon yú mbosa nguetho di costa'a ran dɔhi a ra mbosa. Nε nu'bɥ maguembɥ da hyax pɥya bá ɛh ra Jesús bɥ ní mba yú xädi, ba 'yo maxɔts'e ra dehe. Nε nu'bɥ mi zɔdi ɛna da mi'ts'a ra mbosa. 49-50 Nu'ɥ yú xädi 'bɥ mi nu bi bɛn ɥ: “N'da ra du i mba bɥ,” ɛn'ɥ. Nε ɛmmε bi mba ɥ nguetho bin su. Nu'a ra Jesús bi 'yɛmp'ɥ:

—Guecä o te guím bɛmhɥ. Damin johyahɥ, bi 'yɛmp'ɥ.

51 Nε bi ndexpɥ ja ra mbosa bɥya. 'Bex bin hɛ ran dɔhi, nε ɛmmε bi hyonya thoho yú xädi 'bɥ mi nu 'yo maxɔts'e ra dehe ra Jesús, nε bin hɛ n'dihi ran dɔhi.

52 Bi hyonya thoho nguetho him bi bɛni 'bɛ'a bi nu 'bɛ mi 'uɪn'i cɛt'a mahuɛhi yɛn 'yohɛ bɛ ndenthe, nguetho hingana paɖi xɛn ho ɛ.

Ra Jesús bi hoc'ɛ yɛn zäman'ɛ bɛ ja ra xɛqui Genesaret

53 Nɛ bi zøm bɛ 'danguadi ra daɖehe bɛya, nubɛ ra häi Genesaret, bi zopɛ yá mbosa. 54 Nu'bɛ mi gaɖɛ ja ra mbosa, gátho yɛ ja'i bi baɖi gue gue'a ra Jesús. 55 Nɛ nu yɛ ja'i bɛya 'bex bi mba bá si yɛ hyɛnni, bi zixpɛ da thoh ra Jesús. Mi oxpɛ ja yá 'beza 'da, hønɔbɛ go hapɛ ní nets'i. Nɛ nu'bɛ mi thopɛ ra Jesús bɛ ja yá häi ɛ, 56 hønɔbɛ go hapɛ bi thogui, o gue yɛ t'ɛhnini o gue yɛ daɖhnini, o guerpɛ ma'ueni yɛ hnini, ya xí 'bom bɛ yɛn zäman'ɛ. Nɛ gátho bɛ bi thogui bi si a ra Jesús: “Mada hønt'a ni pahni ga thät'i i,” bi t'ɛmbi. Nɛ hønt'a go to'o bi dárpa rá nyampahni 'bex bi zä bɛya.

7

Ra Jesús bi manda'a dí ts'onbara mbɛi n'da ra ja'i

1 Nɛ bi nɛxpɛ Jerusalén 'da yɛ fariseo nɛ yɛ xänbate nija, bi zøm bɛ mi 'bɛh ra Jesús. 2 Nɛ bi nu ɛ 'da yá xädi ra Jesús i sihmɛ nɛ hin nin xɛ'yɛ tengu rán sɛ'yɛ bi zänzehe yán t'ɛtizɛhe ɛ. Nɛ bi 'yɛmbi øt ra ts'oqui ɛ. 3 Nguetho nu'ɛ yɛ fariseo nɛ gátho mi'da ma mijudíohe ɛmmɛ i tenda'ɛ yán t'ɛdi yɛ daɖ'yɛi. Nɛ nu'bɛ hin nin xɛ'yɛ tengu man yán t'ɛdi, ya hin din sihmɛ 'bɛ. 4 Nɛ nguetho 'bɛ xpá mbenga täi, him 'bex gue i sihmɛ, 'bɛ din xɛ'yɛ xɛn ho tengu yán t'ɛdizɛhe i ten'dɛ. Nɛ man'da xɛn ngu yɛn sɛt'i i ten'dɛ, tengu yán t'ɛdi yɛ daɖ'yɛi. Yán sɛt'i ngue yɛ tasa, nɛ yɛ xaro, nɛ yɛ t'ɛgui, nɛ yám 'be't'e

y_u t'ots'i. ⁵ Janangue nu y_u fariseo nε y_u xānbate nijā bi 'yānna ra Jesús:

—Hanja _u ni xādi hingui tεn yún t'ɛdi y_u dāc'yɛi nε i sihmε nε hin nin x_u'yε, bi 'yεmp'_u.

⁶ Bi dāh ra Jesús, bi 'yεmp'_u:

—Nu'ah_u yoho nin 'yomfɛnih_u, bi 'yεmp'_u. Nε maju_uni bi man ra Isaías nangueeh_u 'b_u mim pøngahyā, bi 'yεna:

Nuya y_u jā'i nangue yá nde i εscagui,
pε maxøts'e thofo, hinga gātho mbo yá mb_ui im
bɛngui.

⁷ Sāti thofo i εscagui nguetho hønt'_u

yún t'ɛdi zεhε i xānba _u mi'da,
i εn Ojā, bi 'yεn a ra Isaías, bi 'yεn a ra Jesús. ⁸ Gue'a
gá 'yøth_u a nguetho gá hɛhmb_u yún t'ɛdi Ojā nε
gá tɛnhd_u yún nt'ɛdi zεhε y_u jā'i nangue yún sət'i
y_u xaro, nε y_u tasa nε x_un ngu mi'da guí øth_u, bi
'yεmp'_u.

⁹ Nε man'da bi xi _u, bi 'yεmp'_u:

—Nε hønt'a ram fε'ts'i guí øth_u nangue yún t'ɛdi
Ojā, tengu 'b_u nte di muui, nguetho hønt'_u nin t'ɛdi
zεhεh_u guí nde guí tɛnhd_u. ¹⁰ Gue'a gní festah_u rán
t'ɛdi Ojā bi xi a ra Moisés a guí øth_u, nguetho nu
a ra Moisés bi 'yεna: “Gui numansu ni tah_u nε ni
mbeh_u” Nε man'da ram hma bi ma: “Nu'a to'o da
zan rá ta o gue rá mbe, jatho da tho a.” ¹¹⁻¹² Pε
nu'ah_u 'dan'yo thofo guí mamhb_u ngue guí εmh_u
hing ra ts'oqui 'b_u bi yārba Ojā a mi ja ngue xtá
mbāx a rá mbe o gue rá ta n'da ran 'yoh_u. Nε hin
gá xihmb_u ngue him bi numansu yá ta 'b_u ngub_u
bi 'yøt'e. ¹³ Gue'a gní combah_u rám hman Ojā a,
nangue ni t'ɛc'yɛi zεhεh_u guí xānbah_u mi'da y_u jā'i.

Nε xən ngu mi'da guí øthə, bi 'yεmp'ə yə fariseo a ra Jesús.

14 Nε nubəya bi zohni gätho yə jə'i bi 'yεmp'ə:

—Dami 'yøhmbə, gätho ahə, nε dami pəhmbə na ga xi ahə ya. 15 Hin'yə 'bε'a da yərpə mbo rá mbəi n'da, gue di ts'onba bə, pεgue nu'a ní bøm bə ja rá mbəi n'da gue a dí ts'onba rá jə'i n'da a. 16 Hønt'a go to'o ja yé zagu bi 'yø a dí m angä, bi 'yεmp'ə yə jə'i a ra Jesús.

17 Nε bi 'uepə 'bəh yə jə'i a ra Jesús, bi mbähä yú xädi bə ja ra ngu. Nε nubəya bi 'yän'də yú xädi:

—'Bε'a gue na mbøn'a ran t'uti gá ma.

18 Nε bi 'yεmp'ə yú xädi bəya:

—Ha nε ahə hin guí pəhmbə a dá mangä. Ha hin guí pəhmbə hin'yə 'bε'a da yərpə mbo rá mbəi n'da, gue hinga gue'a dí ts'onba bə a. 19 Nguetho nu'a 'bε'a gätho i si n'da, hin din zəm bə rá mbəi n'da, pε da mba bə rá foho n'da nε da thothon a, bi 'yεn a ra Jesús.

Ngubə bi man ra Jesús i ndepe da fədi ngue xən ho 'bε'a gätho i ja ua ngue da zi n'da. 20 Nε mi εn'a ra Jesús:

—Nu'a ní bøm bə rá mbəi n'da ra jə'i, gue a dí ts'on'a n'da a. 21 Nguetho nubə ja yé mbəi yə jə'i ní bøm bə gätho yə ts'on'yomfəni, nε'bə i 'yomt'əni thoho n'da, nε'bə di 'yomt'əniba n'da ra xisu nε i 'bəh rá xisu, nε'bə i həcpa rá te rá mija'iu. 22 Nε'bə øt' ram fε, nε'bə øt' ran ts'iyate, nε'bə nzəi øt ran ts'o, nε'bə i häte, nε'bə ra 'yəsä o gue ran ts'εya, o gue yan c'əte, o gue yan 'yεts'i, o gue'bə i øt'e tengu 'bə hin'yə rán 'yomfəni n'da. 23 Gue'ə gätho ní bøm

bɛ yá mbɛi yɛ ja'i nɛ gue'ɛ ní ts'onba yá mbɛi yɛ ja'i
 ɛ, bi 'yɛmp'ɛ yá xádi ra Jesús.

N'da ra xisu ngue hing yɛ judío bi 'yɛc'yɛi ra Jesús

²⁴ Nu'bɛ mi jua a bin yaɥɛ yá xádi a ra Jesús, bi
 mbähä bɛ ra xɛqui yɛ hnini Tiro nɛ Sidón. Nɛ nu'bɛ
 mi dɛni hapɛ din säya bi nde ngue njon da bádi, pɛ
 njam'bɛ bi zä bin 'yaɣui. ²⁵⁻²⁶ Nguetho 'bex bi zøm
 bɛ n'da ra xisu mi 'bɛ a n'da rá t'ixu min 'youi ra
 zɪthu. Bi zøm bɛ ngue ya xí 'yøde nangue rá ts'edi
 ra Jesús. Nu ra xisu, hin ma mijudíohe a, ra mɛngu
 bɛ ra xɛqui Sirofenicia. Bin danyahmu bɛ ja rá gua
 ra Jesús nɛ nts'edi bi 'yäp ra mate ngue da hyønba
 thi a ra zɪthu in 'youi a rá t'ixu. ²⁷ Nu'a ra Jesús bi
 'yɛmbi:

—Hín nin säui ga øt'a a guím ma nguetho him ma
 mɛnguhɛ. Tenguthoho bɛ ja n'da ra ngu hin rán
 sähɛ rá mbɛdi da t'ín ɛ yɛ t'ɛ'yo, yá mbɛdi ɛ go yɛ
 t'ɛhni, bi 'yɛmbi.

²⁸ Bi dą a ra xisu bɛya:

—Majuɛni guím ma, gra Hmu, pɛ nɛ'ɛ yɛ t'ɛ'yo i
 sip yá xɛni yɛ ts'ant'ɛ i hɛpɛ 'bimɛxa.

²⁹ Nu'a ra Jesús bi 'yɛmp'a:

—Xɛn ho ngue ngubɛ gá bɛni, janangue nu ra
 zɪthu min 'youi ni t'ixu ya bi bøni. Ni mba ya.

³⁰ Nu'bɛ mi zøm bɛ rá ngu bi nu a rá t'ixu 'bɛm bɛ
 ja rá oi, ya xí 'ue a ra zɪthu bɛya.

Ra Jesús bi hoc'a n'da ran 'yohɛ i gogu nɛ i 'bare

³¹ Nɛ bi bøm bɛ ra häi Tiro a ra Jesús bi thotho
 bɛ ra hnini Sidón, nɛpɛ yɛ hnini ra häi Decápolis,
 nɛ bi zøm bɛ ja ra dądehe Galilea mahøn'a. ³² Bá
 ts'inba n'da ra gogu nɛ i 'bare, bi t'äp ra mate ra

Jesús da dospa rá yá a. ³³ Nu'a ra Jesús bi zixa ra gogu b_u ma'ueni ts'_u nguere njongui 'b_uh y_u ja'i, ne bi d_umba rá saha b_u ja yá zagu, ne nu rá j_uni bi gospa rá ja_uni. ³⁴ Ne nub_uya, bi nd_uts' mah_uts'i a ra Jesús ne bin ga'ts'i ne bi 'y_una:

—Efata, bi 'y_uen a ra Jesús.

Nu'a i nde da ma: “Dami xoqui.”

³⁵ Ne 'bex bi xoh yá zagu, ne bi xoh rá nde ne bin yá x_un ho b_uya. ³⁶ Nu ra Jesús b_uya nts'edi bi xifi njon da xifi 'be'a bi 'y_urpe. Pe nu'b_u mi sifi hin da ma pe man'da bi ma. ³⁷ Ne gátho _u bi xifi _umm_u bi hyonya thoho _u, ne bi 'y_un'_u:

—X_ugue x_un ho tho gátho i _ut'a ra Jesús. Di jap y_u gogu da 'y_uhnahyá ne di japi din yá y_u gore, bi 'y_uen _u.

8

Ra Jesús bi un ran ts'ihm_u goho mahuqhi

¹ Nu'_u y_u pa _u, x_un ngu y_u ja'i bim peti mah_un'a b_u ma'ueni mi 'b_uh ra Jesús, ne nte mi ja b_u 'be'a da zi, nguetho ma'ueni b_u. Janangue a bi zohn'd_u yá xádi ra Jesús ne bi 'y_ump'_u:

² —Nhu_ucate tho y_u ja'i nguetho ná hyupa dí 'b_uhmb_u ua ya, ne hin'y_u da zi. ³ Ne nu'b_u ga penp_u yá ngu y_u ja'i ngue ban sihm_u b_u masque da güent ra thuhu b_u 'yu nguetho nu'_u 'da yab_u bá nets'i, bi 'y_uen a ra Jesús.

⁴ Bi d_u _u yá xádi b_uya:

—Ma'ueni ua, hap_u da zä da th_un a da zi ya 'b_ucua.

⁵ Nu ra Jesús bi 'y_un'd_u:

—Hangu y_u hm_u guí c_uh_u, bi 'y_ump'_u.

—Yotomhm_u, bi 'y_uen _u.

6 Nu ra Jesús bɥya bi xifi da hyupɥ häi yɥ ja'i. Nε bi hyaɥɥ yotomhmε bi 'yäp ra jamadi Oja nε bi xεm bɥya, bi un'dɥ yú xädi di darpa ɥ yɥ ja'i i hupɥ. 7 Nε yɥ t'uhua mi cɥ ɥ, bi japi nε bi un'dɥ yú xädi bɥya bi darpa yɥ ja'i hupɥ. 8 Gätho bin sihmε ɥ nε bin niya xɥn ho. Nε nu'bɥ mi mba ma peti ɥ bi bongui, bin ja yoto 'bɔts'e. 9 Nε nu'ɥ bin sihmε mi jua'i goho mahuahi. Nε nubɥya, bi xih yɥ ja'i da mba yú ngu. 10 Nε bi yɥrpɥ ja ra mbosa ra Jesús bɥya nε yú xädi, bi zɔm bɥ ra häi Dalmanuta.

Yɥ fariseo i äp ra hmεpya a ra Jesús

11 'Bex bi zɔm bɥ yɥ fariseo bɥya bi zä ra Jesús 'bɥ majuani Oja bi un rá ts'edi nε bi 'yäp yɥ hmεpya mahɛts'i. 12 Pε nu ra Jesús bin ga'ts'i, bi du rá mbai nguetho guexta'a hingui εc'yεi gue ja rá ts'edi, nε bi 'yεmp'ɥ:

—Hanja ngue guexta'a guí äjɥ yɥ hmεpya. Majuani dí xi ahɥ hin te ma hmεpya ga ut'ahɥ ya.

13 Nε bi zopɥ ɥ bɥya, bi mba bi yɥrpɥ ja ra mbosa mahøn'a ɥ, bi mba bɥ 'danguadi.

Yú xädi ra Jesús bi xifi di jamansu nangue yún xädi yɥ fariseo

14 Pε nu yú xädi ra Jesús bi pumbɛni him bi hyax ra hmε. Nε hɔnt'a zi n'dam hmε mi o bɥ ja ra mbosa.

15 N'da ran t'uti bi xih yú xädi ra Jesús nε bi 'yεmbi:

—Dami jamansuhɥ nangue rá íxi yɥ fariseo nε rá íxi ra Herodes, bi 'yεmp'ɥ.

16 Pε yú xädi bɥya sä bin 'yεmzεhε n'da ngu n'da ɥ:

—Masque i xijɥ nguetho him bá haɥɥ ra hmε.

17 Pɛ nu ra Jesús 'bex bi baɗi ngue him mi pa
 ɸ ngue gue'ɸ yán t'ɔt'e yɸ fariseo ne'ɸ mi ten ra
 Herodes bi xifi, ne bi 'yɛmp'ɸ:

—Ha gue'a gnín 'yänhdɸ a, ngue nte bá haɸɸ
 ra hmɛ. Hin gadin 'yomfɛnihɸ, xɸm me tho ni
 mbɸihɸ. 18 Ja ni dähɸ ne hin guím bɛmhɸ 'be'a
 gá nuhɸ, ja ni zaguhɸ ne hin guím bɛmhɸ a gá
 'yøhmbɸ. 19 Ne nu'bɸ má xengä cɸt'a yɸ hmɛ dá japi
 bin xandi janague bin niya xɸn ho cɸt'a mahuɸhi
 dá 'uĩngä, ha'mi 'bøts'e yɸ xɛqui gá pɛthɸ taɸ.

Ne bi 'yɛn ɸ:

—'De'mayo 'bøts'e.

20 Ne nu'bɸ má xengä yoto yɸ hmɛ dá japi bin
 xandi janangue a bin niya xɸn ho goho mahuɸhi
 dá 'uĩngä, ha'mi 'bøts'e gá pɛthɸ yɸ xɛqui taɸ.

Ne bi 'yɛn'ɸ:

—Yoto 'bøts'e.

21 —Ha guexta'a hin guí paɸmbɸ a dímmangä, bi
 'yɛn'a ra Jesús.

Ra Jesús bi hoc'a n'da ra xädä bɸ ra hnini Bet- saida

22 Nu'bɸ mi zøm bɸ ra hnini Betsaida ra Jesús ne
 yú xädi, 'bex bá ts'inba n'da ra xädä, ne bi t'äp ra
 mate da dädi. 23 Nu ra Jesús bɸya bi benba rá 'ye
 ra xädä ne bi zix bɸ ma'ueni ts'ɸ ra hnini. Bi zorpa
 yú dä ne bi därpa yú xidä, ne nubɸya bi 'yän 'bɸ in
 nu ts'ɸ ran nequi. 24 Ne nu'bɸ min hannu ra xädä bi
 'yɛna:

—Dín nugä yɸ ja'i ya, ɛna yɸ za, pe i 'yo, bi 'yɛna.

25 Ne bi därpa yú dä mahøn'a ne bi japi bi nu
 xɸn ho ran nequi bɸya. 26 Ne nu ra Jesús bɸya bi
 mbenpɸ rá ngu bi 'yɛmbi:

—Hin gui mba b_u hnini nε njo'o to gui xifi nanguε a dá øt'e'e, bi 'yεmp'a mí xädä.

Ra Pedro bi ma gue gue'a rá Thahni Oja a ra Jesús

²⁷ Nε nu'b_u mi bøm b_u ra hnini Betsaida a ra Jesús nε yú xädi, bi mbähä b_u ja y_u hnini ra xεqui Cesarea Filipo. Nu'b_u mi mba b_u 'yu bi 'yän'nd_u yú xädi nε bi 'yεmp'ε:

—'Bε'a i man y_u ja'i nanguεcä, bi 'yεn'a ra Jesús.

²⁸ Nε nu'ε bi dät_i:

—Ξn ε 'da y_u ja' i gue'e grá Xuua Nxixyá. Nε nu'ε mi'da i εn ε gue'e grá Elías. Nε mi'da i εn ε, gue'e 'da ε y_u pøngahyá mi 'b_uh maya'b_u, bi 'yεn ε yú xädi.

²⁹ Nu ra Jesús bi 'yänzεε yú xädi mahøn'a:

—Xi ah_u, 'bε'a guí mamhb_u nanguεcä.

'Bex bi dā a ra Pedro, bi 'yεmbi:

—Nu'i gue'e grá Cristo, rá Thahni i Oja, bi 'yεn'a.

³⁰ Nε nu'a ra Jesús bi hεcua yú xädi ngue hin da ma to'o a.

Bi man ra Jesús nanguε rán dätεzεε

³¹ Nu ra Jesús bi d_u'mi bi xi ε yú xädi 'bε'a da t'ørpe ngue gue'a bin ja' i ua ja ra ximhäi a, nε bi xi'ε ngue hin da numanho ma ngurbihe y_u dāc'yεi, nε y_u ngurba mbäjä nε y_u xänbate nija, nε bi xi ε jatho da nu x_un ngu ran εnbi nε da tho, nε da dāmbεni 'b_u ná hyupa. ³² Nε bi xifi x_un ho 'bε'a da t'ørpe, hin'y_u 'bε'a bi gøn'd_u. Pε nu ra Pedro bi zixmanhε nε bi hεcpi, bi 'yεmbi:

—Njon gui japi da bεnt'i i, damin ya_{ni}, bi 'yεmbi.

³³ Nu ra Jesús bi hyand b_u mi 'bäh mi'da yú xädi 'b_u mi 'yεmp'a ra Pedro:

—Dami 'uegue nangué ma hmigä grá zïthu Satanás. Nu'i hingui sä guim bɛni tengu im bɛn Oja, hɔnt'a guím bɛn a guín nu ua ja ra ximhäi, bi 'yɛmbi.

³⁴ Nu'a ra Jesús bɛya bi zohn'dɛ yɛ ja'i nɛ yá xädi nɛ bi 'yɛmp'ɛ:

Hɔnt'a go to'o i nde da dɛngui, hin da zän zɛhɛ 'bɛ'a da 'yɔt'e nɛ da hyät yɛn ɛnbi madague da tho, nɛ da bɛni tengu díɛm bɛngä. ³⁵ Nguetho nu'ɛ to'o i su da du nanguécä, pɛ gätho yɛ pa da nu ran ɛnbi mazäi ɛ, pɛ nu'ɛ hingui su da du nanguécä nɛ nangué mam hmangä, gätho yɛ pa mazäi dim 'bɛ ɛ. ³⁶ Hin'yɛ 'bɛ'a xɛn ho da nu ɛ yɛ ja'i 'bɛ xti pɛti gätho 'bɛ'a i ja ua ja ra ximhäi, nɛ hɔnt'a ran ɛnbi mazäi da nu ɛ. ³⁷ Hin'yɛ 'bɛ'a sä da 'yɔt'a n'da ra ja'i ngue da 'yɛna di pɔsɛ rá te, bi 'yɛn a ra Jesús.

³⁸ Nɛ xɔ bi 'yɛna:

—Nɛ nu'a to'o i pɛ'ts' rá sä nanguécä nɛ nangué mam hmangä bɛ 'bɛ ɛ hingui ɛc'yɛi Oja, nɛcä ngue dán ja'igä ua ja ra ximhäi, xín ga ɛmbi ma t'ɛhni 'bɛ rán zɛgui ra pa a, 'bɛ bá pengä mahɔn'a. Nɛ din jagä rá ts'ɛdi ma Ta bɛ mahɛts'i nɛ gätho yúm 'bɛhni ban 'yohe 'bɛ bá ɛcä mahɔn'a, bi 'yɛn a ra Jesús.

9

Ra Jesús bim pä a n'da ora bɛ ja ra nyuni

¹ Nɛ man'da bi xi ɛ, bi 'yɛmbi:

—Majuani dí xi ahɛ, 'bɛ i 'da ahɛ ngue hin gni tuhɛ 'bɛ bi dɛ'mi di manda ua rá ts'ɛdi Oja.

² Nu'bɛ mi tho'a n'dato pa xím man ra Jesús na, bi zixa ra Pedro nɛ'a ra Jacobo nɛ ra Xuua bɛ ma'ueni bɛ bí ja n'da ra t'ɔhɔ xɛn hɛts'i. Nu'bɛ mí zɔm bɛ, bi nu yá xädi bim pä'a ra Jesús. ³ Nɛ rá pahni bim pädi

bi fεxni, nε εmmε bi t'axqui xinda gue'ε gätho mi'da t'εmbi xεn t'axi. ⁴ Nε bi nequi bε ra Elías n'youi ra Moisés, bin yāhε ra Jesús, mi 'bεh maya'bε ε. ⁵ Nu ra Pedro bεya bi xih ra Jesús:

—Ma xānbate i, xεn ho nge gätho dí 'bεhmbε ua ya, bi 'yεna. Ga hōhmbe hyu yε t'εngu. N'da'e nε n'da Moisés, nε n'da Elías, bi 'yεna.

⁶ Ngubε bi ma nguetho him mi pādi 'bε'a bi ma nguetho εmmε bi mbidi. ⁷ Nε nubεya, bá εh yε güi bi gomp'ε mi 'bā ε nε bi 'yø a n'da ra nde ε nge bin yā bε ja yε güi, bi 'yεna:

—Guehna ma Ts'unt'ε εmmε dadí huεqui, dami 'yømanhohε 'bε'a da man na, bi 'yεn a ra nde bin yā.

⁸ Nε nu'bε min hannι ε yá xādi ra Jesús, njon mam bi nu, hōnt'a ra Jesús bi nu i 'bāpε.

⁹ Nε nu'bε mi gapε ja ra t'øhø, bi 'yεmp'ε yá xādi nge njo'o to da xifi 'bε'a xi nu bε, jague'bε bi dāmbεnιε a ra Jesús gue nu'a bin jā'i ua ja ra ximhäi a. ¹⁰ Janangue a bi bεntho a ram hma bi sifi nε him bi ma. Nε bin 'yānzεhε nε bin 'yεmp'ε:

—Bε'a ní mba a ram hma bi ma ra Jesús nge da dāmbεni.

¹¹ Nε bi 'yān'na ra Jesús ε bεya:

—'Bε'a ní mba a i man yε xānbate nijā nge jatho duam 'bet'o ra Elías nε m'bejua ra Cristo, bi 'yεmbi.

¹² Mi dā a ra Jesús, bi 'yεmp'ε:

—Majuāni im man ε, bam 'bet'o ra Elías di hoqui gätho 'bε'a ja ua. Nε ha guím bεmhbε 'bε'a man rām hman Ojā nge din ja bεya, nge da zøh man'da din jā'i ua ja ra ximhäi, da nu xεn ngu ran εnbi nε da t'εmbi nte di muui. ¹³ Pε dí xi ahε nge bi zøcua a gue bi thocpa rá 'bεfi ra Elías, nε bi 'yørpe gätho

mí ndese yu ja'i da 'yørpe, tengu nt'o't'i nangue a, bi 'yɛna.

Ra Jesús bi hoc'a n'da ra t'uhni min 'youi ra zĩthu

¹⁴ Ne nu'bɛ mi zøpɛ 'bɛh mi'da yú xádi bi nu n'da munts'i yu ja'i ngue madi thɛ'ts'ɛ. Ne nu'ɛ 'da yu xänbate nijä ngue madin junthɛ yú xädizehe ra Jesús. ¹⁵ Gätho yu ja'i mi 'bɛpɛ bi hyonya thoho 'bɛ min nu ba ɛpɛ ra Jesús ne bin 'yɛmp'ɛ: “Bɛ'a din ja ya.” Ne 'bex bin tihi bi mba bí zɛngua. ¹⁶ Ne nu ra Jesús bi 'yän'dɛ ne bi 'yɛmp'ɛ:

—'Bɛ'a gue gnín junthɛ, bi 'yɛmp'ɛ.

¹⁷ 'Bex bi dɔ a n'da ran 'yohɛ mín 'yohɛ yu ja'i:

—Xänbate i, nugä bá sigä ua n'da ma ts'ant'ɛ ngue in 'youi ra zĩthu di japi i gore. ¹⁸ Ne hønɛ go hapɛ i sits'i, ne i hua'ts'i, ne i pøn yu fɛgui rá nde bɛya. Ne di cuxt' yú ts'i ne di bɔcabi. Ne dá xi ɛ ni xádi bɛya gue da hyønba thi ra zĩthu pɛ him bi zä, bi 'yɛn'a.

¹⁹ Nu'a ra Jesús bi 'yɛmp'a:

—Nu'ehɛ guexta a hin guí ɛc'yɛihɛ 'bɛ'a dí xi ahɛ. Ha'mi pa ngue ga tøp'a thoho ahɛ ngue gui 'yɛc'yɛigahɛ. Nu'a ni ts'ant'ɛ ba singa ya, bi 'yɛn'a ra Jesús.

²⁰ Bá ts'i bɛya. Nu'a ra zĩthu 'bɛ mi nu ra Jesús 'bex bi dexa häi ra ts'ant'ɛ min 'youi. Ne nu'bɛ mi zo bɛ häi din dɔn bɛya, ne i pøn yu fɛgui rá nde.

²¹ Nu ra Jesús bi 'yän'na rá ta ra ts'ant'ɛ:

—Man jam'bɛ bi mbɛdi.

Bi dɔ a rá ta ra ts'ant'ɛ bɛya:

—Bi mbɛ 'bɛ min t'uhni. ²² Ne xɛn ngu yu nidi di japi i apɛ ja ra sibi nɛpɛ po ra dehe 'bɛ i 'yo bɛ, i nde dí du a. Nu'bɛ da zä, dami zɛc'be gui huɛga'be, bi 'yɛmbi.

23 Nu ra Jesús bi dądi:

—Hąhą, nu'b_u guí ęc'y_ei gue i ja ma ts'edi. Gątho din ja a da nde n'da ra ja'i 'b_u i ęc'y_ei i ja rá ts'edi Oja, bi 'y_embi.

24 Nu'a rá ta ra t'uhni 'bex bi dąti nts'edi:

—Majuąni dí ęc'y_ei p_e dami jaqui man'da ga ęc'y_ei x_un ho, bi 'y_ena.

25 Ne min nu ra Jesús, man'da ni z_otho y_u ja'i, janangue a 'bex bi hy_on a thi ra z_ithu min 'youi ra ts'ant'_u, bi 'y_embi:

—Grá gore z_ithu ne grá gogu, dami p_om b_u ne him man guí carp_u rá mb_ui na ra ts'ant'_u, bi 'y_embi.

26 Ne nu'a ra z_ithu bi mbafi ne nts'edi bi huąspa rá ja'i ra t'uhni, ne bi b_om b_uya. Nu'a ra t'uhni bi gohi tengu 'b_u xi du. Ne x_un ngu _u ęna: “Bi du.” 27 P_e nu'a ra Jesús bi benba rá 'y_e, ne bi xots'i, ne bim 'bąh ra t'uhni b_uya.

28 Ne bi mbąhą y_u xądi ra Jesús b_u ja ra ngu b_uya. Nu'b_u mi z_om b_u bi 'y_un b_u ma'ueni ts'_u:

—Hanja him bi zą dá h_omhbe thi ra z_ithu min 'youi ra t'uhni, bi 'y_en'_u y_u xądi.

29 Ne nu ra Jesús bi 'y_emp'_u:

—Nuna ra z_ithu tengu na, hin da zą guí hy_omh_u thi 'b_u hinga m'bet'o guí 'y_e't' nin sihm_e_u ne ęmm_e gan yąh_u Oja, bi 'y_emp'_u y_u xądi ra Jesús.

Ra Jesús im ma mah_on'a rąn dąte

30 Nu'b_u mi b_om b_u ra Jesús ne y_u xądi, bi mbąhą b_u Galilea, ne nu ra Jesús njom bi ndepe da bądi ngue i 'yo b_u. 31 Nguetho mí xąnba y_u xądi ne mí ęmbi:

—Nugą nque dąn ja'igą ua ja ra ximhąi, da mba ma dągą b_u ja y_u 'y_e y_un 'yoh_u ne da thogą. Ne nu'b_u

dá tu, ga th̄amb̄enigä 'b̄u na hyupa. ³² P̄ε nu yá xädi him bi b̄adi 'be'a nam b̄on'a bi ma ne mí su da 'yänni.

Nu'a i nde dim 'bet'o din 'ȳε̄ε thoho a

³³ Nε bi z̄om b̄u Capernaum b̄aya. Nε nu'b̄u mi z̄om b̄u ja yá ngu, nu ra Jesús bi 'yän 'd̄u yá xädi:

—'Be'a gnín junth̄u b̄u 'yu.

³⁴ Nε him bi d̄a ̄u nguetho xin junt p̄u 'yu, xin 'yänni nangue'a to'o dim 'bet'o. ³⁵ Nu'b̄u min säya ra Jesús,

—Bá th̄amhb̄u ua, bi 'ȳemp'̄u 'de'mayoho yá xädi. Nε nub̄aya bi 'ȳemp'̄u:

—To'o nde di nḡrbi da 'ȳot'e ngue dim 'bejua thoho ne din 'ȳε̄ε nangue gätho ̄u mi'da, bi 'ȳen'a ra Jesús.

³⁶ Nε nub̄aya bi japi dim 'bä inde n'da ra t'uhni, ne bi dospa rá x̄ixi ne bi 'ȳemp'̄u:

³⁷ —Nu'a te'o i simanho n'da ra t'uhni nangue ma thuhugä, necä i simanhogui. Nε nu'a to'o i simanhogui, hinga h̄ongdä i simanhogä a p̄ε ne'a Ojā bá pengä ua i simanho a, bi 'ȳen a ra Jesús.

Nu'a i t̄en rá ts'edi ra Jesús rām fäts'iu i a

³⁸ Nu ra Xuua bi 'ȳemp'̄a ra Jesús:

—Xänbate i, xtán nuhe n'da ran 'yoh̄u i nd̄on'na ni thuhu 'b̄u i h̄on a thi ȳu z̄ithu in 'youi 'da ȳu jā'i, ne dá h̄εcpahe, nguetho hin d̄ín 'yoh̄u.

³⁹ P̄ε nu ra Jesús bi 'ȳemp'̄u:

—Nde'b̄u hin xqui h̄εcpah̄u nguetho hin di c'aman'ugä to'o øt' ȳan t'øt'e mixte nangue ma ts'etigä. ⁴⁰ Nε nu'̄u to'o i 'b̄u i ngue him man s̄ūih̄u, gue'̄u mam fäts'ih̄u ̄u. ⁴¹ H̄ont'a go te'o di 'da ah̄u ts'̄u ra dehe ngue i p̄adi guí tengah̄u, majuḡni dí xi ah̄u

i ja 'bɛ'a di un Oja a nangué ran ho bi 'yøt'ahɯ, bi 'yɛn a ra Jesús.

Nu'a da 'yøt' ran ts'o xɯn ngu ran ɯnbi da nu a

⁴² Nɛ xø bi 'yɛn'a ra Jesús:

—Hønt'a te'o di 'bɛpi da 'yøt' ran ts'o n'da ra t'ɯhni i ɛc'yɛigui, xɯn ɯtho ran ts'ɛmbi da nu a. Man'da xɯn ɯ xinda gue'bɯ da thurpi rá 'yɯga bɯ ja ra do ngue ra jɯni xɯn hyɯ, nɛ da t'ɛn bɯ mbonthe ja ra deǰa. ⁴³ Nu'bɯ ni 'yɛhɯ di ja ahɯ gui 'yøthɯ ran ts'o, xɯn ho 'bɯ gui 'yøthɯ tengu 'bɯ gui hyɛjɯ. Madague gan do'yɛhɯ pɛgue gui tɪmhɯ ra te mazai, xinda gue'bɯ di ja yoho ni 'yɛhɯ nɛ gui nuhɯ ran ɯnbi mazai guerpɯ ja ra sibi njam'bɯ i huɛt'i. ⁴⁴ Xɯn ɯtho guin nuhɯ bɯ 'bɯ, tengu tho 'bɯ i sa a ni ngøhɯ yɯ zu'uɛ, nɛ njam'bɯ din hɛ a dí zapi gätho yɯ pa, nɛ tengu 'bɯ n'da ra sibi njam'bɯ da huɛt'i.

⁴⁵ O nu'bɯ ni guahɯ di ja ahɯ gui 'yøthɯ ran ts'o, xɯn ho 'bɯ gui 'yøthɯ tengu 'bɯ gui hyɛjɯ. Madague gan doguahɯ pɛgue gui tɪmhɯ ra te mazai xinda gue'bɯ di ja yoho ni guahɯ nɛ gui nuhɯ ran ɯnbi mazai. ⁴⁶ Xɯn ɯ tho guin nuhɯ bɯ 'bɯ, tengu tho n'da ra dü ngue 'bɯh yú zu'uɛ sap yú ngø nɛ njam'bɯ din hɛ a ni zapi gätho yɯ pa, nɛ tengu 'bɯ n'da ra sibi njam'bɯ da huɛt'i.

⁴⁷ O nu'bɯ ni dähɯ di ja ahɯ gui 'yøthɯ ran ts'o, xɯn ho 'bɯ gui 'yøthɯ tengu 'bɯ gui hyähmbɯ. Madague gan 'dadä thohohɯ, pɛgue gui cɯthɯ bɯ di manda rá ts'edi Oja, xinda gue'bɯ di ja yoho ni dähɯ nɛ gui nuhɯ ran ɯnbi mazai. ⁴⁸ Xɯn ɯ tho guin nuhɯ bɯ 'bɯ, tengu tho n'da ra dü ngue 'bɯh yú zu'uɛ sap yú ngø nɛ njam'bɯ din hɛ a ni zapi gätho yɯ pa, nɛ tengu 'bɯ n'da ra sibi njam'bɯ da huɛt'i.

49 Gätho ah_u din ja ah_u y_un _unbi 'dahma gui pømanhoh_u, tengu tho _u y_u 'bøts'e din t'un Ojå i pa ma japi ra _u ngue da bømanho. 50 Nu ra _u x_un ho. Pε nu'b_u bi 'bēh rá ts'edi ya hin'y_u 'bε'a sä dín hoqui. Nε ngutho ah_u o guidi jaf_u gui 'bēhmb_u ran ho i ja ah_u. Pε guim 'b_umanhoh_u ni mija'ih_u.

10

Ra Jesús bi ma njon da hyēh rá xisu

1 Nu'b_u mam bá εp_u Capernaum ra Jesús bi zøm b_u ra xεqui Judea, nε bin 'yo b_u rá nyāni ra häi Judea nεp_u 'danguadi ra dāthe Jordán. Bi mb_uh y_u jå'i bim pεti mahøn'a b_u mi 'bäh ra Jesús, nε bi xänbi mahøn'a tengu nzåi mi øt'e. 2 Nε nu'b_u mi zøm b_u y_u fariseo, bi 'yän 'b_u da zä da hyēh rá xisu n'da ran'yoh_u, nguetho i nde da dīnbi 'bε'a dí yāp'a ra Jesús. 3 Nu'b_u mi dā a ra Jesús:

—'Bε'a mam b_u ja rán t'ēdi ra Moisés nanguε ran hyεgui.

4 Bi dā' _u y_u fariseo b_uya:

—Nu ra Moisés bi ma ngue nu'b_u n'da ran 'yoh_u in nde da hyēh rá xisu, da t'ørpa ra søcuå ngue ran xuni.

5 Nu'b_u mi dā a ra Jesús bi 'yεmp' _u:

—Nanguε'a x_um mε ni mb_uih_u jananguε a gue a ran t'ēdi bi man ra Moisés a. 6 Pε nu'b_u rá mb_udi ra ximhäi, Ojå bi zänna n'da ran 'yoh_u nε rá xisu. 7 Jananguε a nu'b_u n'da ran 'yoh_u da zin a n'da ra xisu him man i 'yo rá güenda rá ta o gue rá mbe, 8 pεgue dim 'b_uhmi rá xisu nε din ja tengu 'b_u n'dan jå'itho. Nu mam 'bet'o mí yonjå'i, pε nu'b_u bi zini

din ja tengu 'b_u n'dan ja'itho. ⁹ Nε nu'ɥ di pεnba Oja
 ɥ, njon da zä di xunba ɥ, bi 'yεn a ra Jesús.

¹⁰ M'bejua bi zøm b_u ja n'da ra ngu nε bi 'yän'du
 yú xädi:

—'Be'a nam bøn a gám ma, bi 'yεn ɥ.

¹¹ Nu ra Jesús bi 'yεmp'ɥ:

—Gätho te'o da hyeh rá xisu nε da zim man'da,
 nu'a øt' ra 'yomt'ɛni a. ¹² Nε ngutho n'da ra xisu 'b_u
 da hyeh rá ndø nε da zim man'da ran 'yoh_u nε'a øt'
 ra 'yomt'ɛni a, bi 'yεn a ra Jesús.

Nu ra Jesús i numanho y_u t'ɥhni

¹³ Nu'ɥ 'da y_u ja'i bi zix yú t'ɥhni b_u 'b_uh ra Jesús,
 i ndepe da dospa yú yä. Pε nu yú xädi bi hεcpa ɥ
 ngue hin da zix y_u t'ɥhni b_u 'b_uh ra Jesús. ¹⁴ Nu'b_u
 mi nu ra Jesús 'be'a bi 'yøt' yú xädi bin cuε b_uya, nε
 bi 'yεna:

—Dami jaf_u y_u t'ɥhni ba thocua, 'yo gui corpah_u
 b_u, nguetho hønt'ɥ to'o da gohi tengu n'da ra t'ɥhni
 ngue din unse di manda rá ts'edi Oja, da y_urp_u di
 manda rá ts'edi Oja ɥ. ¹⁵ Majuani dí xi ah_u, nu'b_u
 hin gui cohmb_u tengu n'da ra t'ɥhni hin da zä gui
 c_uth_u b_u di manda rá ts'edi Oja 'b_u, bi 'yεn'a ra
 Jesús.

¹⁶ Nε nub_uya i thεx'ɥ y_u t'ɥhni nε bi dospa yú yä
 nε bi 'yäp räm fäts'i Oja nanguε ɥ.

Ra mεmbeti ts'unt'ɥ bi si a ra te mazqi

¹⁷ Nu'b_u mi bøn'a ra Jesús b_u mí 'b_ui, 'bex bá ε a
 n'dihi n'da ra ts'unt'ɥ. Bi z_urp_u 'yu, bin danyahmu b_u
 ja rá gua ra Jesús nε bi 'yεmbi:

—Hoga xänbate i, 'be'a ga øt'ä ngue din jagä ra te
 mazai, bi 'yεn a.

18 —Ha guím bɛni 'bɛ'a guím ma ngue guí ɛngui xɛn hogui. Nguetho hɔnt'a Oja xɛn ho. 19 Ha guí pɔ ɛ yún t'ɛdi Oja ngue i ɛna: “O guí 'yomt'ɛni, o guí hɔcpa rá te ni mijá'iuu, o guím pɛ, o guí man yɛ fɛhni, hin gan siyate, nɛ gui numansu ni ta nɛ ni mbe, nɛ gue'a man yɛn t'ɛdi a,” bi 'yɛn a ra Jesús.

20 Nɛ bi dɔ a ra ts'ant'ɛ bɛya:

—Xänbate i, gätho yɛn t'ɛdi dá øt'ä gue'bɛ go man t'uhniɔä.

21 Nu ra Jesús ɛmmɛ bi huɛc 'bɛ min hyɛtui nɛ bi 'yɛmbi:

—I ja a man'da di 'bɛdi gui 'yøt'e. Ni mba, bá pä 'bɛ'a gätho i ja i, nɛ gui darpa yɛ hyoya ni mbɛti bɛya. Nɛ din ja a 'bɛ'a m'bɛ'ts'i bɛ mahɛts'i gue di muui. Nɛ nubɛya ba ɛhɛ gui tɛngui, nɛ gui hyät' yɛn ɛnbi madague gui tu, bi 'yɛmbi.

22 Pɛ nu ra ts'ant'ɛ bi du rá mbɛi 'bɛ mi 'yø a bi man a ra Jesús nguetho ɛmmɛ ra mɛmbɛti a. Janangue a bi 'uetho.

23 Nu ra Jesús bi hyant'ɛ gätho mi 'bäpɛ nɛ bi xih yá xädi bɛya:

—ɛmmɛ xɛn hɛi n'da ra mɛmbɛti da yɛrpɛ di manda rá ts'ɛdi Oja, bi 'yɛna.

24 Nɛ nu yá xädi bi hyonya thoho a bi man ra Jesús. Pɛ nu ra Jesús xø bi 'yɛmp'ɛ yá xädi mahøn'a:

—Ma zɛ t'uhni ahɛ, xɛn hɛi da yɛrpɛ di manda rá ts'ɛdi Oja n'da 'bɛ i hu rá mbɛi nangue ra mbɛti.

25 Man'da hingui hɛi ra camello da yɛrpɛ ja rá zagu ra 'yofani, xinda gue n'da ra mɛmbɛti da yɛrpɛ di manda rá ts'ɛdi Oja, bi 'yɛmp'ɛ.

26 Nɛ xø man'da bi hyonya tho ɛ yá xädi nɛ bin 'yɛmzɛhɛ ɛ:

—To'o maha da zä da dɨn a ra te mazai 'bɛ, bi 'yɛn
ɛ.

²⁷ Nu ra Jesús bin hyɛthɛ yú xädi nɛ bi 'yɛmp'ɛ:

—Hingui sä da dɨnɛ ra te mazai n'da ra ja'i pɛ nu
Oja gätho da zä da 'yɔt'e, bi 'yɛn'a ra Jesús.

²⁸ Nu ra Pedro baya bi 'yɛmp'a ra Jesús:

—Nugähe, gätho 'bɛ'a mi jaje xtá sohmbɛ nɛ dá
tɛn'nahe.

²⁹⁻³⁰ —Majuani, ɛn a ra Jesús, nɛ dí xi ahɛ ya,
hɔnt'a go to'o bi zoh rá ngu, o gue yú cu, o gue rá
ta, o gue rá mbe, o gue rá xisu, o gue yú t'ahni, o
gue yú häi, ngue da dengui, pɛ ɛmmɛ man'da xɛn
ngu din ja ngue yú ngu, o gue yán 'yohɛ, o gue yán
ju, o gue yú mbe, o gue yú t'ahni, o gue yú häi, xinda
gue ɛ gätho mi ja mam 'bet'o, pɛ nɛ'ɛ yɛn ɛnbi da nu,
nɛ da nu ran ho gätho yɛ pa mazai 'bɛ rán zɛgui ra
pa. ³¹ Nɛ xɛn ngu ɛ mi 'bet'o dim 'bejua nɛ nu'ɛ mi
'bejua dim 'bet'o ɛ, bi 'yɛn'a ra Jesús.

Ra Jesús bi ma mahɔn'a rán dɔte

³² Nu'bɛ mi mba bɛ 'yu Jerusalén ra Jesús, xɛn
ngu yɛ ja'i bi dɛnni. Nu ra Jesús mi 'bet'o, min
'yohɛ yú xädi, nɛ mí 'bejua yɛ ja'i. Nɛ min su ɛ yú
xädi, midi hyonya thoho ɛ ngue nde da mba bɛ
Jerusalén ra Jesús. Nɛ nu ra Jesús bi zix bɛ ma'ueni
ts'ɛ yú xädi nde da xifi 'bɛ'a da t'ørpe. ³³ Nɛ bi
'yɛmp'ɛ:

—Nuya ná mbähä bɛ Jerusalén. Nɛ nugä ngue
dán ja'igä ua ja ra ximhäi, da mba ma dägä bɛ 'bɛh
yɛ ngurpa mbäjä nɛ'ɛ yɛ xänbate nija, nɛ da 'yɔrcä
ran juanbi ɛ ngue ga tu, nɛ di dägä bɛ 'bɛ ɛ him
ma mijudíohɛ. ³⁴ Nɛ da mba nthengui nɛ da mba
m'bɛ'migui, nɛ da mba nts'ots'igä, nɛ da thogui. Pɛ
nu'bɛ ná hyupa ga thambɛnigä, bi 'yɛmp'ɛ yú xädi.

Äh ra mate ra Jacobo ne ra Xuua

³⁵ Nu ra Jacobo ne ra Xuua, yá ts'unt'u ra Zebedeo, man'da bi hyäm b_u mí 'bäh ra Jesús ne bi 'yɛmbi:

—N'da ra mate dí nde ga ä'a'be.

³⁶ Ne nu ra Jesús bi 'yɛmp'u:

—'Be'a guí nde ga øt'auí.

³⁷ Ne bi 'yɛmp'u b_uya:

—Dí nde'be 'darp_u ga huhmb_u ngue 'da xtá hutho'be b_u ja ni mɛxa 'b_u gán ts'ut'abi, bi 'yɛmbi.

³⁸ Ne nu ra Jesús bi 'yɛmp'u:

—Nu'auí, hin guí pãhmi 'be'a nam bøn'a guí ähmi. Ha da zä ne'auí guí säui ran unbi ga sägä. Ha da zä ne aui guí hyät'ui ra dumb_ui ga hät'ä.

³⁹ —Da zä, bi 'yɛn u.

Ne nu ra Jesús bi 'yɛmp'u:

—Majuani, nu ran unbi ga sägä guí säui a, ne nu a ra dumb_ui ga hät'ä ne aui guí hyät'ui a. ⁴⁰ Pe hinga gue'a man t'ɛdigä gam mangä to'o dan hyuhmbe b_u ja ma mɛxa. Pegue gue'a Oja di un ran t'ɛdi to'o xan zänni, bi 'yɛn a ra Jesús.

⁴¹ Nu'b_u mi 'yø u yá mixädiu 'be'a bi man ra Jacobo ne ra Xuua, bi mb_udi bin cuɛ u. ⁴² Janangue'a nu ra Jesús bi 'yɛmp'u gätho 'de'mayoho yá xädi b_uya:

—Nu'u i ja yá ts'edi ua ja ra häi ɛmmɛ xun hei i ørpa u to'o di manda u, ne ɛmmɛ din 'yɛx'u. ⁴³ Pe nu'ah_u hinga ngub_u guí 'yøth_u. Pe hønt'a go to'o da nde din ja rán t'ɛdi xun ho, pegue jatho din 'yɛhe ngue gätho mi'da. ⁴⁴ Ne nu'b_u 'b_u a n'da ah_u ngue i nde dim 'bet'o, pegue din 'yɛhe thoho ngue gätho mi'da. ⁴⁵ Tengu thohogä, ngue dán ja'igä ua ja ra

ximhäi, him bá εcä ngue dam hmugä, pε bá εcä ngue dan 'yεhe thohogä, nε ga dä ma te gan yaṅba yú te yᵂ ja'i, bi 'yεn'a ra Jesús.

Ra Jesús bi hoc'a ra xädä i Bartimeo a

⁴⁶ Nε mi thopᵂ ja ra hnini Jericó ra Jesús nε yú xädi, n'yohᵂ xᵂn ngu yᵂ ja'i. Nε mi hupᵂ nden'yu n'da ra xädä rá thuhu ra Bartimeo, rá ts'unt'ᵂ ra Timeo. Mí äh ra mbeti a. ⁴⁷ Nε nu'bᵂ mi 'yøde ngue gue'a ra Jesús ra mεngu Nazaret ní mba bᵂ, bi mba't'i, bi 'yεmbi:

—Hague Jesús, rá m bom'beto i ra David, dami huεgui, bi 'yεna.

⁴⁸ Pε nu yᵂ ja'i bi hεcpi, bi xifi din hε. Pε nu'a ra xädä man'da nts'edi mbafi:

—Rám bom'beto i ra David, dín ja a nin huεcate nanguécä, bi 'yεna.

⁴⁹ Nu ra Jesús bim 'bäh pᵂya, bi zonhna ra xädä. Nu yᵂ ja'i mí 'bejua bi xi a ra xädä:

—Dami ndants'i, gan johya, nguetho in zon'na i ra Jesús, bi 'yεmp'ᵂ.

⁵⁰ Bi tonts'a rá coto ra xädä bᵂya, bi ndants'i nε bi mba bᵂ mi 'bäh ra Jesús. ⁵¹ Nu'a ra Jesús bi 'yεmp'a:

—'Bε'a guí nde ga øt'a i.

Nε nu ra xädä bi 'yεmbi:

—Xänbate i, dí nde gui xoga ma dä.

⁵² Nε nu ra Jesús bi 'yεmbi:

—Ni mba, bi zä i nguetho gá 'yεc'yεigui, bi 'yεna.

Nε 'bex bin zø yú dä nε 'bex bi dεn bᵂ ni mba ra Jesús.

11

Bi hyux ra buru a ra Jesús nε bi t'εspi

1 Nε mi ts'utho da zøm bu Jerusalén ra Jesús ne u mín 'yohu. Bin 'yo bu hämbu ra hnini Betfagé ne ra hnini Betania, hεrpja ra nyuni Olivos. Ne nubaya bi mbεhn'du yoho yá xädi ra Jesús.

2 —Ni mbε nu njon nu bí ja ra hnini ne nu'bu gá sømmi, gui tømmi bu n'da ra buru nthat'i ngue njo'o to xíhyux'a n'dandj, ne gua xoc paya ne gua siui ua.

3 Ne nu'bu da t'εn'au: “Hanja ngubu gui øt'ui,” bu da t'εn au, gui 'yεnui: “Nu'a ra Hmu i honi ne xø ba si'be ua mahøn'a,” gui 'yεnui, bi 'yεn'a ra Jesús.

4 Ne bi mba buya, ne bi djm bu a ra buru, nthat'i bu ja ra goxthi nguepu i thoh ra 'yu. Ne bi xoc'u buya.

5 Nu'u mi 'buru bi 'yεn'u:

—'Be'a gui øt'ui bu, hanja gui xocui ra buru.

6 Nu'u yu xädi bi dat'u ne bi xifi tengu xi xih ra Jesús.

—Dami sixui 'bu, bi t'εmp'u yu xädi buya.

7 Bá ts'inba a ra buru a ra Jesús buya ne bi mbøh yá coto u bá si ra buru, ngue bi gæspi ne bi hyuxa ra Jesús buya. 8 Ne'u yu ja'i bi mbøh yám 'bexøts'e pahni bi ximba bu 'yu, ne nu'u mi'da yu ja'i bi xεc yu paxi ne bi mbøcpa bu ja ra 'yu.

9 Nu'u mi 'bet'o bu ní mba a ra Jesús, ne u mi 'bejua, gätho í mba u bi 'yεn'u:

—Majapi a bá penhd Oja, bi 'yεn u. 10 Din ts'ut'abi a tengu tho ma mbombøtahe ra David. Mixte rá ts'edi Oja, bi 'yεm bu ní mba u.

11 Bi yuthu bu Jerusalén ra Jesús buya. Ne bi yurpu ja ra danija, ne bi nu 'be'a gätho i t'ørpu ne bi bøm buya nguetho ya bin de. Bi mba bu ra hnini Betania ne u 'de'mayoho yá xädi bi mbähä.

Ra Jesús him bi numanho ra za him mi zɔh yú ndät'ä

¹² Nu'bu mi hyax buya bi bøm bu Betania ra Jesús, bi mbeng bu Jerusalén. Ne bin tumanthuhu bu 'yu a. ¹³ Ne mi hant'a n'da ra za ja yú paxi, bi mba da nu 'bu i zɔpɔ yú ndät'o. Pe nu'bu mi zøm bu, nte bi dɔm bu, hont'u yú xi nguetho hinga gue'u yu pa i zɔh yú ndät'o, ne säti tho ja yú xi. ¹⁴ Nu ra Jesús buya bi 'yemp'a ra za:

—Njam'bu to da zi mahøn'a u ni ndät'o, bi 'yɛmbi. Ne bi 'yøh yú xädi a bi man ra Jesús.

Ra Jesús bi hyøn a thi u yu mbä ne u yu däi bu ja ra dɔniɔ

¹⁵ Ne bi thopu Jerusalén ra Jesús ne yú xädi. Ne bi yurpu ja ra dɔniɔ mahøn'a. Ne bi hyøn a thi gätho yu mbä ne yu däi mi 'burpu. Ne bi ndønba yú mɛxa yu pãmbeti ne yün thuts'i yu mbät'azu. ¹⁶ Ne njon di japi da thopu niɔ 'bu i tu yú 'beni. ¹⁷ Ne bi 'yemp'u yu jã'i buya:

—Ha hinga nt'o't'i bu ja rá søcuɔ Oɔɔ ngue bi 'yɛna: “I thø a ma ngu nguepu da dɔndegui gätho yu jã'i 'buɔa ja ra ximhäi,” i ɛn Oɔɔ, bi 'yɛn a ra Jesús. Pe nu'ahu, xɔá 'yøpahu tengu 'bu rá hyädo nguepu nin yän u yu bɛ, bi 'yemp'u buya.

¹⁸ Bi 'yø u yu xänbate niɔ ne yu ngurpa mbäɔ 'be'a xí man'a ra Jesús, ne i honi Hague dán zä da hyo, nguetho bin su 'bu mi nu gätho yu jã'i madi hyonya thoho nangu a 'be'a bi xänba ra Jesús. ¹⁹ Nu'bu mín de bi bøm bu a ra Jesús bu ja ra dɔhnihi Jerusalén ne yú xädi. Bi mbähä bu ra hnini Betania mahøn'a.

Bi 'yot'a ra za

²⁰ Nu'bu mi hyax buya bi thoh mahøn'a bu 'bä a ra za ngue mi xna xtán zip yún dät'o ra Jesús. Nu'bu mi nu'u, ya xí 'yot'i gätho yá 'yu. ²¹ Nu ra Pedro buya bi bæn a xí man ra Jesús ne bi 'yæmbi:

—Xänbate i, ne nunu ra za gá 'yæmbi him man'dandı da ts'ip yún dät'o ne ya xø 'yot' ya, bi 'yæn a ra Pedro.

²² Ne nu'bu mi dāh ra Jesús, bi 'yæmp'u:

—Dami 'yæc'yæihæ ngue gätho da zä da 'yøt' Oja a xæn hæi. ²³ Janangue'a nu'bu ya gá xihmbu n'da ra t'øhø da 'uegue din hyøzæhe bu ja ra deja, din ja a gá mamhbæ 'bu hingui yoho guım bæmhbu, ne guı pāhmbu majuani gätho sä da 'yøt' Oja a xæn hæi.

²⁴ Janangue'a dí xi ahæ ngue nu'bu ja a guı äfæ Oja, dami 'yæc'yæihæ ngue di 'da ahæ a guı äfæ ne din ja a buya. ²⁵ Ne nu'bu guı yāhæ Oja him man guım bæmhbu a bi 'yøt'ahæ ni mija'ihæ, gam punbahæ u ne'a Oja di pun'nahæ buya. ²⁶ Nguetho nu'bu hin gadim punbahæ ni mija'ihæ xinga gue'a ni Tahæ bí 'bæpæ mahæts'i di pun'nahæ, bi 'yæmp'u yá xädi ra Jesús.

Ran t'änni nangue rán t'ædi ra Jesús

²⁷ Bi zøm bu Jerusalén ra Jesús ne yá xädi, ne xø bi zøm bu ja ra dānija. Ne nu yæ ngærpa mbäja bi zøm bu mi 'bäh ra Jesús, n'yohæ yæ xänbate nijä ne yæ dæc'yæi. ²⁸ Nu'u bi 'yän'na ra Jesús:

—To'o bi 'da a ran t'ædi guı 'yøt'a guı øt'e.

²⁹⁻³⁰ Ne nu ra Jesús 'bu mi dādi bi 'yæn'a:

—Necä ga än'nahæ to'o bi un rán t'ædi ra Xuua Nxixyā, hague Oja uague yæ jā'ithoho. Ne nu'bu gá xijæ, necä ga xi ahæ to'o bi 'dacä man t'ædi buya.

³¹ Nu'u bin 'yæmzæhe u buya:

—Xi'b_u ga xihmb_u ngue gue'a Oja bi un rán t'ɛdi, nɛ da 'yɛn_{ju}: “Hanja hin gá 'yɛc'yɛih_u thɔ,” da 'yɛn_{ju} b_uya. ³² Nɛ nu'b_u ga ɛmh_u y_u ja'i tho ho bi un ran t'ɛdi ra Xuua, pɛ hingui sã ga xihmb_u teng_u a, bi 'yɛn_u, nguetho gãtho y_u ja'i mi ɛspa ra Xuua nɛ bi 'yɛc'yɛi ngue rá pɔngahyɔ Oja a. ³³ Nɛ nu'b_u mi dɔ_u y_u xãnbate nijɔ nɛ_u gãtho min 'yoh_u,

—Hin dí pɔhmbe, bi 'yɛntho_u.

Nu ra Jesús bi 'yɛmp'_u:

—Xinga guecã ga xi ah_u to'o bi 'dacã man t'ɛdi, bi 'yɛn'a.

12

Rán t'uti y_un ts'ombɛfi

¹ Nu ra Jesús 'bex bi dɔ'mi bi xi a n'da ran t'uti nɛ bi 'yɛmp'_u:

—Nu n'da ran 'yoh_u bi 'yɔt'a n'da ra nuãndät'o, nɛ bi fɔ't'e nɛ bi 'ya'ma n'da ra hyãhãi guep_u da 'yɔt'a n'da ran thɛ'ma guindät'o, nɛ bi hyø a n'da ra jaɔdo x_un hɛts'i da ndex_u da nu rá häi.

Nɛ bi hmit'_u y_u mbɛfi a rá häi ngue dim pɛp_u, nɛ bi mba n'danni a ran 'yoh_u. ² Nu'b_u bi zɔn ra pa din ja_u y_un dät'o, bá pɛhna n'da rá 'yɛhɛ ba tu a xí mamhb_u di unni. ³ Pɛ nu'_u y_u mbɛfi bi bent'a ra 'yɛhɛ, nɛ bi mbɛ'mi nɛ bi mbɛntho ho b_uya nɛ nte bi unni. ⁴ Nu rá mbɛti ra nuãndät'ä bá pɛhn man'da rá 'yɛhɛ b_uya. Pɛ nɛ'a bi mba ma bat'a do a, nɛ bi mba ma ɛnba rá yɔ, nɛ bi zantho, nɛ xø bi mbɛntho ho b_uya. ⁵ Nɛ bá pɛhn man'da, nɛ xø bá tho a. Nɛ x_un ngu mi'da bí 'bɛhni. Nu'_u 'da bi ɛnba tho ho nɛ nu mi'da bi hyo.

⁶ Mi 'b_u a n'da rá ts'ant' _u a rá mbeti ra nuandät'o ne ξ mm ϵ di hu ξ c'a. “Nu y_u mbe ξ fi masque da numansu ma ts'ant' _u,” bi 'y ξ nse, ne bá pen'na b_uya. ⁷ Pe nu _u y_u mbe ξ fi 'b_u mi nurpa a rá ts'ant' _u, bin 'y ξ mzehe _u: “Nuna, guehna da gohmi ra häi 'b_u bi du rá ta. Mbähä ga hoh_u ne nub_uya ma mbeti zeh ξ h_u ra nuandät'o,” bin 'y ξ mzehe _u. ⁸ Ne bi bent'i ne bi hyo ne bi 'y ξ m b_u ma'ueni b_u ja ra nuandät'o, bi 'y ξ n'a ra Jesús 'b_u mi man a ran t'uti.

⁹—Nuya guim b ξ mhb_u 'be'a da 'y θ t'a rá mbeti ra nuandät'o, bi 'y ξ mp' _u. Guehma ba ξ se ne da hyo _u xí hmit'a rá nuandät'o ne di un ra nuandät'o _u mi'da, bi 'y ξ n a ra Jesús. ¹⁰ Ha hin gán xähmb_u rá t'ohni Ojã ngue i ξ na:

Nu'a ra do bi bent' _u y_u gãdo,
gue'a man'da mahyoni tengutho b_u ná thon y_u
guangu.

¹¹ Gue'a bi zänd Ojã,
hanja gní hyonya thohoh_u,
 ξ m b_u rá m hman Ojã, bi 'y ξ n a ra Jesús.

¹² Nu y_u ngurba mbäjä ne' _u min 'yoh_u, bi nde da bent'a ra Jesús nguetho bi badi ngue go yán t'uti _u nangue a bi man ra Jesús, p ξ gue bi zutho din cue y_u jä'i, janangue him bi bent'i. Bi mbatho _u b_uya.

Ran t'änni nangue ra renta im man ra ts'at'abi Roma

¹³ Ne bi 'benp_u 'b_uh ra Jesús _u mi'da y_u fariseo ne _u 'da ma ngurpihe mi ten'na ra ts'at'abi Herodes. Bi 'b ξ hni ngue da 'yän'na n'da ran t'änni ne nu'b_u hinga gue a da ma, 'bex gue di yapi. ¹⁴ Nu'b_u mi z θ m b_u bi 'y ξ n _u:

—Xänbate i, dí p̄ahmbe gätho majuani guím ma ne njon guí su, nguetho hin guí ørpa masu a man yu ja'i ne guí xänba a majuani rám hman Oja u yu ja'i. Dín nde gui xije, ha din theui yún t'edi Oja 'bu dí øthø ngue dí juthø ra renta im man ra ts'ut'abi bu Roma in ts'ut'abi ua, uague hin'na. Ha xøn ho 'bu ga thoqui ga juthø uague hin'na, bi 'yøn u. ¹⁵ Pε nu'a ra Jesús mi p̄adi høntho i nde da d̄inbi 'be'a dí yap'a, janangue a bi 'yεmp'u:

—Hanja gní 'yängahø, xi'a ni mbeti gní juthø ra renta im man ra ts'ut'abi, gan nugä.

¹⁶ Nε bi un buya.

—To'o rá p̄øte ne rá thuhu i cuat na ra mbeti, bi 'yøn a ra Jesús.

Nε nu'u bi 'yøn u:

—Rá p̄øte ne rá thuhu ra ts'ut'abi Roma i cuat na.

¹⁷ Mí d̄ah ra Jesús ne bi 'yεmp'u:

—Nu'a rá mbeti ra ts'ut'abi Roma, gui un'na. Nu'a xin rá mbeti Oja gui un'na Oja a, bi 'yεmp'u.

Nε nu'u bi hyonya thoho nangue a bi man'a ra Jesús.

Ran t'änni nangue u da d̄qmbeni

¹⁸ Nε bá ε u 'da yu saduceo buya ngue mi εn u njo'o to da d̄qmbeni. Nε bi 'yän'na ra Jesús, bi 'yεmbi:

¹⁹ —Xänbate i, nu'a n'da ran t'edi bi man'a ra Moisés i εna, ngue nu'bu da du n'da ran 'yohø ne njo'o rá t'uhni 'bu bi du, ne nu'a rán 'yohø zεhε da zinba a rá xisu a rán 'yohø bi du. Nε nu'a rá t'uhni dim 'bui da t'εmbi rá t'uhni a xí du. ²⁰ Nε mi 'bu i yoto yøn 'yohø i d̄in 'yohø zεhε u. Nε nu'a ra 'bet'o n'yohø bi zin'a n'da ra xisu, ne nu'bu mi du njo'o yú t'uhni. ²¹ Janangue'a nu a rán 'yohø a bi du bi

zin a ra xisu mahøn'a. Nε'a bi du a, nε xinga gue a bim 'buh yá t'uhni a. Nε ná hyu nguetho. ²² Nε gätho ɛ yoto ma 'yohɛ nε 'dat'a ra xisu bi zini, nε xinga n'da mím 'buh yá t'uhni 'bɛ bi du ɛ. Nε nɛzɛgui nεɛɛ ra xisu bi du. ²³ Nuya dami xije nu'bɛ majuɔni da dɔmbɛni yɛ jɔ'i, nda'a nin 'yohɛ dim 'buhmi ra xisu, nguetho gätho yoto bim 'buhmi, bi 'yɛn ɛ yɛ saduceo. ²⁴ Mi dɔh ra Jesús nε bi 'yɛmp'ɛ:

—Nu'ahɛ 'dan'yo thoho guí mamhbɛ nguetho hin guím bɛmhɛ 'bɛ'a mam bɛ ja rá t'ohni Ojɔ xín rá ts'edi Ojɔ guí pɔhmbɛ. ²⁵ Nu'bɛ bi dɔmbɛni ɛ xɛn du him man ja ran sini bɛ pɛgue dim 'butho yɛ jɔ'i tengu yúm 'bɛhni Ojɔ 'bɛpɛ mahɛts'i. ²⁶ Nε nu'a ram hma ngue da dɔmbɛni ɛ xɛn du, majuɔni a nε guin nuhɛ bɛ ja rá m hman Ojɔ ngue nu'bɛ min yɔui Ojɔ ra Moisés bɛ ja ra t'ɛza bi 'yɛmbi: “Nugä drá Ojɔgä, nu ra Abraham nε ra Isaac nε ra Jacob ngue nim bombɔtahɛ, i ɛc'yɛigui,” bi 'yɛn Ojɔ. ²⁷ Ngubɛ bi ma nguetho guexta'a i 'buh yá mbɛi ɛ. Pɛ hin guím bɛmhɛ, nguetho 'dan'yo thoho guí mamhbɛ, bi 'yɛn a ra Jesús.

Rán t'ɛdi Ojɔ man'da ja ts'editho

²⁸ Nu'bɛ min yɔhɛ yɛ saduceo ra Jesús, mi 'bɛpɛ n'da ra xänbate nijɔ bi 'yøde 'bɛ'a bi man ra Jesús nε bi bɔdi ngue xɛn ho a bi ma. Janangue'a bi 'yänni:

—Nda'a rán t'ɛdi Ojɔ ngue man'da ja ts'editho ga øthɛ, bi 'yɛn'a.

²⁹⁻³⁰ Bi dɔ'a ra Jesús:

—Nu'a rán t'ɛdi Ojɔ man'da jats'editho ga øthɛ, gue'a ran t'ɛdi ngue i ɛna: “Dami 'yøhmbɛ gyá jɔ'i israelhɛ, nu'a Ojɔ ra Hmu, n'datho a. Nε guim bɛmhɛ a nangue gätho ni mbɛihɛ, nε gätho ni

teh_u, ne gätho nin 'yomfɛnih_u, ne gätho ni ts'ɛdih_u,” i ɛn rá t'ohni Oj_a. Pɛ guehna ran t'ɛdi man'da ja ts'ɛdi tho ga øth_u, bi 'yɛn'a ra Jesús. ³¹ Ne 'da'angutho ui ná yoho ran t'ɛdi ga øth_u i ɛna: “Gui huɛc ni mija'ih_u tengu b_u gnin huɛc zɛhɛh_u,” i ɛn rá t'ohni Oj_a. Guehya y_un t'ɛdi man'da ja ts'ɛditho ga øth_u xinda gue _u mi'da, bi 'yɛn a ra Jesús.

³² Ne nu'a ra xänbate nija, bi 'yɛm baya:

—Xänbate i, majua_{ni} x_un ho guím ma, ngue hont'a n'da Oj_a i 'b_ui ne njo'o man'da tengu a. Ne ja ts'ɛdi tho da bɛn Oj_a n'da ngue gätho rá mb_ui, ne gätho rá te, ne gätho rán 'yomfɛni, ne gätho rá ts'ɛdi, ³³ ne di huɛc rá mija'iu_i tengu b_u nin huɛczɛhɛ n'da. Man'da ja ts'ɛditho da 'yøt'a n'da _u xinda gue _u gätho y_u 'bøts'e ne y_un t'unni dí mbøspa Oj_a n'da, bi 'yɛn a ra xänbate nija.

³⁴ Ne nu ra Jesús 'b_u mí 'yø a bi man ra xänbate nija bi b_adi ngue n'dat'a Oj_a im bɛni janangue a bi 'yɛmbi:

—Nu'i ts'ɛtho di 'bɛ i ngue da zä gui c_urp_u di manda rá ts'ɛdi Oj_a, bi 'yɛmp'a.

Ne nubaya njom man'da bi zäpi da 'yän mi'da y_un t'änni.

To'o gue rá Ts'ɛnt'ɛ a ra Cristo

³⁵⁻³⁶ Ne mí xänba y_u ja' i a ra Jesús b_u ja ra d_anija, ne bi 'yɛmp'ɛ:

—Hanja ɛn _u y_u xänbate nija ngue nu ra Cristo rá_m bom'bɛto ra David a, ne xim mi ɛmbi rá Hmu 'b_u hin ním 'b_ui, nguetho mi ɛn'a ra David:

Nu'a Oj_a bi 'yɛmp'a ma Hmu:

“Dat'ua ga huhmi ga conhui ma ts'ɛdi gue'b_u go dá t_apä nin s_aih_u ua ja ra ximhäi

ne gui manda ɯ bɯya,”
 bi t'ɛmp'a ma Hmu, bi 'yɛn a ra David 'bɯ mí bɛnba
 rá Hogandɔhi Ojɔ nanguɛ 'bɛ'a da 'yɔt' ra Cristo.
³⁷ Guesɛ ra David bi 'yɛmbi rá Hmu a ra Cristo.
 Hague nja pɛ ne rám bom'beto a, bi 'yɛn a ra Jesús.
 Pɛ nu yɯ jɔ'i, bi 'yɔmanho gátho a bi man ra Jesús.

Ra Jesús bi ma 'bɛ'a i ɔt'ɯ yɯ xänbate nija

³⁸ Nɛ bi thoqui bi xänba yɯ jɔ'i a ra Jesús bi
 'yɛmp'ɯ:

—Gam fähmbɯ nanguɛ a i xi ahɯ yɯ xänbate nija,
 nguetho hɔnt'a ran 'yɛts'i i ɔt'ɯ nɛ di ho da hye yɯ
 pahni xɯ mba guɛpɯ i 'yo, nɛ di ho da mba ma
 zɛngua bɯ ja yɯ täi, ³⁹ nɛ di ho da hyux bɯ ja yɯn
 thuts'i xɯn ho bɯ ja yɯ nija, nɛ di ho yá mbɔdi din
 sihmɛ bɯ ja yɯn sihmɛ ɯ, ⁴⁰ nɛ i hɔspi 'bɛ'a gátho bi
 ts'ocpa ɯ yɯ xisu xɔn du yá ndø, nɛ sä nya'a thofo
 in yáɯ Ojɔ ngue i nde da t'ɛmbi xɯn ho tho yá
 mbɔi. Man'da xɯn ngu ran ɯnbi da nu ya, bi 'yɛn'a
 ra Jesús.

Ran t'unni man'da di muui bɯ na nu Ojɔ

⁴¹ Nɛ mi hupɯ ra Jesús bɯ mí ja ra huada guɛpɯ i
 pa njät'i ra mbɛti rán t'unni Ojɔ. Nɛ in nu bɯ i cät' ra
 mbɛti ɯ yɯ jɔ'i bɯ ja ra huada. Nɛ bi nu xɯn ngu yɯ
 mɛmbɛti bi thopɯ ngue xɯn ngu ra mbɛti bi gärpɯ
 ja ra huada n'da ngu n'da ɯ. ⁴² Nɛ bi zɔm bɯ n'da
 ra hyoya xisu xi du rá ndø, nɛ bi gät'i yocentavo
 thofo. ⁴³ Nɛ nu'bɯ mi nu a bi 'yɔt'a ra xisu bɯya nɛ
 bi 'yɛmp'ɯ:

—Majuɔni dí xi ahɯ nuna zɯ hyoya xisu man'da
 xɯn ngu di muui a bi gärpɯ ja ra huada xinda gue'ɯ
 gátho mi'da. ⁴⁴ Nguetho gátho ɯ mi'da bi gät'a i

pongui, pε nuna ra xisu madague i hyoya na, pε bi gät'i gätho mi pε'ts'i, bi 'yεmp'u yú xädi a ra Jesús.

13

Ra Jesús bi ma ngue da mba nso't'i ra dānija

¹ Nu'b_u mi b_om b_u ja ra dānija ra Jesús nε yú xädi, nu'a n'da bi 'yεn'a:

—Xänbate i, hyandi ts'u n_u ra nija, εmme x_u ndoho y_u do n'yoh_u nε εmme mahotho.

² Mi dāh ra Jesús nε bi 'yεmp'u:

—Guín nuh_u ngue mahotho nε εmme ndoho y_u do, pεgue da z_on ra pa da so't'i, bi 'yεmp'u.

Yú hmεpya ngue rán zεgui

³ Nε nu'b_u mi z_om b_u ja ra nyuni Olivos, bi hyup_u ra Jesús, hε't ra dānija. Nε h_ont'u yú xädi mi 'b_uhmb_u b_u. Nε nub_uya ra Pedro nε ra Jacobo nε ra Xuua nε ra Andrés:

⁴—Nda'a ní pa da mba nso't'i ra nija gá xije, bi 'yεn u. Nda'a ni hmεpya da hnu 'b_u din ja a guím ma, t'εmp'a ra Jesús.

⁵ Mi dā a ra Jesús nε bi 'yεmp'u:

—Gam fāhmb_u njon da hyä ah_u, ⁶ nguetho x_un ngu ba εhe ngue sä da 'yεna: “Nugä, gēcä drá Cristogä,” da 'yεn'u. Nε x_un ngu u da hyät'i.

⁷ Nε nu'b_u gui 'y_ohmb_u y_u s_ui nε'b_u da hma ngue din ja y_u s_ui, o guín suh_u nguetho jatho din ja u. Pε nu'b_u din ja u xinga gue'b_u ran zεgui 'b_u. ⁸ Nguetho nu y_u jā'i b_u 'da y_u häi din s_uhmi yú mija'ih_u. Nε nu 'da y_u ts'ut'abi din s_uhmb_u yú mits'ut'abih_u, nε din ja y_u 'yānhäi, nε x_un ngu y_u nidi din ja ra thuhu nε y_un 'yo'ts'i. Nε guehya yú mb_udi y_un unbi ya, bi 'yεmp'u.

⁹ Nε xø bi 'yɛn'a:

—Nε gam fähmb_u njon di 'uec'ah_u b_u ja rá 'yu Oja, nguetho da mba ma dä ah_u b_u ja ran juanbate, nεp_u ja yú nija ma mijudíoh_u da 'bεp'ah_u, nε nangue guí εc'yεigah_u da ts'on'nah_u b_u 'b_uh y_u ts'ut'abi, nεp_u 'b_uh y_u dats'ut'abi ngue da ts'εp'ah_u. Nε xun ho 'b_u din jab_u nε gue'a dí zä gui xihmb_u mam hmangä _u. ¹⁰ Pε m'bet'o thofo da mba nsifi gätho y_u ja'i 'b_ucua ja ra ximhäi ran ho ma'da'yo dí pø _u. ¹¹ Nε nu'b_u da zix ah_u di dä ah_u b_u 'b_uh ra ts'ut'abi, pε him 'bε gui hyonseh_u 'be'a gui mamhb_u 'b_u da mba ma juan'ni ah_u, nguetho nu'b_u bi zøn ra ora da t'än'nah_u, hønt'a rá Hogandahi Oja da zä di bεn'nah_u 'be'a gui mamhb_u. ¹² Nε nu n'da ran 'yoh_u di manda da tho rán 'yoh_u, nε nu'a rá ta di manda da tho rá ts'unt'_u. Nε da ndants'_u yú ts'unt'_u din tunhd_u _u yú ta nε yú mbe nε di manda da tho rá ta nε rá mbe 'da y_u ts'unt'_u. ¹³ Nε gätho y_u ja'i da zan ah_u nangue a guí εc'yεigah_u. Nε nu'_u to'o gätho da hyät y_un unbi gue'b_u go rán zεgui, gue _u dim pø _u, bi 'yεmp'_u.

¹⁴ Nε bi thoqui bi xi _u:

—Ba ε a n'da ra ts'εdi xun ts'o ngue di ts'oni gätho. Ngub_u bi man ra Daniel gue rá pøngahya Oja. Nε nu'b_u gá nuh_u dim 'bäp_u guep_u hin rán säui dim 'bäi, dami 'dahmb_u gyú mεnguh_u b_u Judea, gui mbähä b_u ja y_u t'øhø guin 'yämhb_u b_u. Nu a to'o da nu ra søcuä i ja ua, da 'yε't'amb_ui na. ¹⁵ Nε nu'b_u bin ja a, to'o i 'bäp_u goxthi hin da y_urp_u mbo rá ngu, hin da bεni ja 'bε'a 'bε da hyäts'i, 'bex gue da 'dagui. ¹⁶ Nε nu'a to'o 'bäp_u ja yú huähi hin da mbeng b_u ja yú ngu ngue ba cä yú coto, 'bex gue da 'datho b_u. ¹⁷ Huεcate _u y_u xisu in ha't'ahni nε _u 'b_uh yú

'uere y_u pa _u. ¹⁸ 'Yäfü rá mate Oja_u ngue hin din ja ah_u ran 'dagui 'b_u y_u pa x_un se xøhma hin da zä gui 'dahmb_u. ¹⁹ Ne nu'_u y_u pa _u, din ja x_un ngu y_un _unbi hin jam'b_u n'dandj xø_n ja gue'b_u go rá mb_udi ra ximhäi. Ne nu'b_u ya bin ja, him man'dandj din ja y_un _unbi tengu _u. ²⁰ Pe nangue _u yá 'yεc'yεi, Oja_u di japi hingui ngu y_u pa din ja y_un _unbi, nu'b_u hin'na njon xtam bongui, bi 'yεn a ra Jesús.

²¹ Ne bi thoqui bi ma, bi 'yεna:

—Ne nu'b_u da si ah_u: “Dami hyanth_u, 'b_ucua ra Cristo ya, rá Thahni Oja_u,” da t'εn ah_u. O gue da t'εn'ah_u: “Ba nuh_u 'b_up_u ra Cristo ya, rá Thahni Oja_u,” da t'εn ah_u, pe o gui εc'yεih_u. ²² Nguetho x_un ngu dim 'b_u _u y_u hyäte Cristo ne y_u hyäte pøngahy_u da 'yøt' y_u hyonya nt'øt'e nguetho i nde da hyät y_u 'yεc'yεi gue bi huanh Oja, 'b_u da zä da hyät' _u. ²³ Pe nde'b_u gam fäseh_u nguetho ya dá xi ah_u 'be'a gätho din ja m'bejua, bi 'yεn a ra Jesús.

Nu'a din ja 'b_u bi zøcua mahø'n'a ra Jesús

²⁴ Ne xø bi 'yεmp'_u yá xädi a ra Jesús:

—Ne nu'b_u ya bi guah y_un _unbi, nu a ra hyadi di 'beh rá ts'edi ne ra zana him man ja rán nequi. ²⁵ Ne nu y_u sø da dägui. Ne gätho mi'da di 'beh yá ts'edi _u gä bí ja b_u mahεts'i, di 'yāni. ²⁶ Ne nub_uya da hnugui ba εcä ua ngue dán ja'igä ua ja ra ximhäi, ba ogä b_u ja y_u güi, dan 'yo'be x_un ngu ma ts'edi ne dam mixte x_un ho. ²⁷ Ga pen'd_u yām 'behni Oja mahεts'i b_uya, di pet'_u gätho xtá huahni guecua gätho na ngani ra ximhäi, bi 'yεn'a ra Jesús.

²⁸ Nuya da zä gui pähmb_u 'be'a gue nin t'uti i ut'ah_u 'da y_u za. Nu'b_u bi bøx yá 'dogui _u yá 'yε gui pähmb_u mi ts'utho din ja ra hyethe b_uya. ²⁹ Ngutho

'b_u ya bin ja gätho _u dá xi ah_u, gui p_uhmb_u ngue mi ts'utho ba pengä ua mahøn'a b_uya, bi 'y_una. ³⁰ Maju_uni dí xi ah_u di 'b_utho ua 'da ah_u 'b_u bi mb_udi dín ja a dí xi ah_u. ³¹ Mah_uçts'i da guadi, ne_ucuja ra häi, p_u nu'a mam hmangä hin j_um'b_u da gua a.

³² P_u nu'a ra pa a, njongui p_uadi 'be'a ní ora din ja a dí m mangä, xinga gue _u y_um 'behni Oj_u 'b_up_u mah_uçts'i, xinga guecä ngue dán ja'igä ua ja ra ximhäi dí p_uadi. Høn't'a Oj_u ma Ta i p_uadi, bi 'y_una a ra Jesús.

³³ Ne xø bi 'y_una:

—Thocpa thoho gan nuhmb_u tengu'b_u hin gui tonspah_u ra t'äha. Ne xinga n'da zi ora gui pumb_uni_u Oj_u ne thocpa thoho gan y_uh_u a, nguetho hin gui p_uhmb_u nda'a ni pa ba pengä mahøn'a. ³⁴ Tengu n'da ran 'yoh_u bi mba yatho bi zoh rá ngu, bi un y_un t'çdi y_u 'y_uçhe ngue di jamansu b_u, n'da ngu n'da bi xi a da 'yøt'e. Ne bi xi a ra mbängoxthi ngue hin di tonspa ra t'äha. ³⁵ Ne ngutho dí xi ah_u, dami tømhb_u tengu 'b_u gan äth_uh_u nguetho hin gui p_uhmb_u 'be'a ní pa ba pengä ua, o gue'b_u bin de, o gue'b_u made ra xui, o gue'b_u bi mbah y_u øni, o gue'b_u bi hyats'i. ³⁶ Nguetho hin gui p_uhmb_u nda'a ni ora ba çcä, xi'b_u ba çcä ne ga t_un ah_u b_u gdi ähmb_u. ³⁷ Ne nu'a dí xi ah_u, ngutho dí xicä gätho mi'da: “Dami tømhb_u,” bi 'y_uemp_u y_u xädi a ra Jesús.

14

Y_u ng_urbi y_u judío i nde 'bex gue da bent'a ra Jesús

¹ Nε man yopa da dät ra pa 'b_u mi bεn a xí 'y_ot' ma mbombøtahe b_u Egipto dy_u judíohe. Nu y_u ngurpa mbäjä b_uya nε y_u xänbate nijä bi bεni 'bε'a ni fεhni da xi a ra Jesús guep_u da zä da bent'i ngue da hyo.

² Nε bin 'yεmzεhε u:

—Hinga gue a ra pa ra dämpeti gam benth_u nε xøhma dīn cue y_u jä'i, bi 'yεn u.

N'da ra xisu bi naspa ra 'yεthi rá yä ra Jesús

³ Nε mi 'b_up_u ra Jesús b_u ja rá ngu ra Simón b_u ja ra hnini Betania. Gue'a ra Simón mi hεmb ra t'axca'ya 'b_u mam 'bet'o. Nε nu'b_u mi sihme b_u ra Jesús bi zøp_u n'da ra xisu i tu n'da ra xito nt'øt'e ngue ra do'yaxi, mi po ra 'yεthi εmme y_uman'u a, nε x_un ngu di muui a. Bi xεcpa rá nde b_uya nε bi naspa rá yä ra Jesús. ⁴ Nu'u 'da mí 'b_up_u, bin cue u b_uya nε bi 'yεn u:

—Hanja bim 'bεtho ra 'yεthi nε x_um hmadi di muui. ⁵ Mi sä xtá 'bä xtīn t'un y_u hyoya a hyu ciento rá muui a ra 'yεthi, bi 'yεn u.

Nε bi numan'u ra xisu u. ⁶ Nε nu ra Jesús bi 'yεmp'u:

—Hanja guín jah_u b_u, o guidi pahmb_u ra xisu nguetho x_un ho bi 'yørcä na. ⁷ Nu'ah_u thocpa thoho gam 'b_uhmb_u y_u hyoya nε hønt'a go ma pa da zä gui fäxh_u u. Pε nugä hinga thocpa thoho dam 'b_uhmb_u. ⁸ Bi 'yørcä ra xisu a mi sä da 'yøt'e, bi hoga ma ngøc'yεi ngue da t'ägä b_u ja ran 'yäg_ui. ⁹ Majuq_uní dí xi ah_u gue høn_u go hap_u da hman ran ho ma'da'yo gätho na ndoho ra ximhäi, nεhna bi 'yørcä ra xisu da hman na, 'dahma nε'a da fεn a, bi 'yεn'a ra Jesús.

Ra Judas im ma di dä a ra Jesús

10 Nu'a ra Judas Iscariote baya, ngue'a n'da yá xádi ra Jesús, bi mba bu 'buh ya ngurpa mbäjä bi xifi di dáp'a ra Jesús. 11 Ne bi hyu yá mbai u ya ngurpa mbäjä ne bi xifi di un ra mbeti. Ne bi mbenc'a ra Judas baya mi honi jam'bu di dä a ra Jesús.

Bin sihmeu ra Hmu u yá xádi

12 Nu rá mbadi ra pa ra dampeti ngue ran dabaxjua i ts'i ra thuhme hin'yu rá ixi, ne i ho ra t'ude'yo. Ne nu yá xádi ra Jesús bi 'yembi:

—Hapu guí ndeje ga hoje ran ts'ihme ra mbaxjua ga sihu, bi 'yen u.

13 Ne nubaya bi xi u yoho yá xádi:

—Ni mbe bu ja ra dahnihni Jerusalén, ne nu'bu gá nuui bu n'da ran 'yohu i tu n'daxaro ra dehe gui tenui bu da zoni. 14 Ne nu'bu gá somhbu gui 'yenui a ra mengu bu: “Nu'a ra Hmu bá pengähe ngue ga än'nahe hapu i ja a ra cuarto ngue ga sihe ran ts'ihme ra mbaxjua,” gui 'yenui. 15 Ne nu'a baya da 'yut'aui n'da ra cuarto i ja bu magats'i xun ndoho ne mahoqui. Guepu ja gui hocui bu a ran sihme ga sihu, bi 'yen'a ra Jesús.

16 Bi mba yá xádi baya ne bi zom bu ja ra dahnihni Jerusalén ne bi diu bu gätho 'be'a xi sifi. Gätho bi hocpu 'be'a da zi bu 'bu bin de, ne bi mbeng bu 'buh ra Jesús baya. 17 Nu'bu min de ts'u, bi mbähä ra Jesús 'de'mayoho yá xádi baya. 18 Gätho bin sihme u. Ne nu ra Jesús bi 'yemp'u:

—Majuani dí xi ahü, dí sihmeu ua n'da gue di dägä, bi 'yemp'u.

19 Nu yá xádi baya bi du yá mbai, n'da ngu n'da bi 'yänni:

—Ha guecä, bi 'yɛn'ɥ.

²⁰ Nɛ nu'a ra Jesús bi dät'ɥ:

—Go gue'a n'da gue gue'ahɥ guí 'dɛ'mayoho ahɥ gue dí comh ma mbohi'be. ²¹ Majuɥni nugä ngue dán ja'igä ua ja ra ximhäi, ga tugä tengu nt'o't'i nanguecä. Pɛ í huɛhi maha a ran 'yohɥ ngue di dägä. Man'da xɥn ho 'bɥ hin xtim 'bɥ a, bi 'yɛn a ra Jesús.

²² Gätho na sihmɛ ɥ bi hyaç man'da ra hmɛ ra Jesús, bi un ra jamadi Oja, bi xeni nɛ bi darpa yú xädi bɥya.

—Dami sihɥ na. Guehna nam bøn'a ma ngöc'yɛigä na, bi 'yɛmp'ɥ.

²³ Nɛ bi dɛc'a ra vaso mi po a nzäi mi si ɥ. Bi un ra jamadi Oja nɛ bi un'dɥ bɥya, bi zi n'da ngu n'da ɥ.

²⁴ —Guehna tengu 'bɥ ma jigä na, i øt' ra 'da'yo nhogui, dim fäni dí yaɥba yú te yɥ ja'i 'bɥcua ja ra ximhäi. ²⁵ Majuɥni dí xi ahɥ, hin ga si man'da ra gui uva ja gue'bɥ bi zøn ra pa ga si ma'da'yo bɥ di manda rá ts'edi Oja, bi 'yɛn a ra Jesús.

Jesús bi badi gue a ra Pedro da gøn'a

²⁶ Nɛ bin tu a n'da rá thuhu Oja ɥ bɥya. Bi bøm bɥ mi sihmɛ ɥ nɛ bi mba bɥ ja ra nyuni Olivos. ²⁷ Nɛ nu ra Jesús bi 'yɛmp'ɥ yú xädi:

—Nu'ahɥ dí paçä ngue gui 'dahmbɥ, gui sogahɥ nán xui ya, tengu nt'o't'i bɥ ja rá m hman Oja i ɛna: “Ga ho ra mbändɛ'yo nɛ din 'uɛxt'ɥ yú dɛ'yo,” i ɛm bɥ ja rá t'ohni, bi 'yɛna. ²⁸ Pɛ nu'bɥ dá thambɛnigä dan tĩmhɥ bɥ Galilea, bi 'yɛmp'ɥ yú xädi a ra Jesús.

²⁹ Nu'a ra Pedro bi 'yɛn'a:

—Madague a gätho da 'dah ya 'da, pɛ nugä hin ga soci'i.

30 Nu ra Jesús bi dą'a bɥaya:

—Hąha, dí pacă 'bɛ'a gui 'yɔt'a ra xui jabɥaya, ná hyundj xqui cɔngă 'bɥ bi mbah ná yondj ra ɔni, bi 'yɛn a.

31 Pɛ nu'a ra Pedro man'da nts'ɛdi bi 'yɛn'a:

—Nugă hin ga cɔn'a i madague'bɥ 'darpɥ ga tuui, bi 'yɛmbi.

Nɛ 'da'angu bi ma gătho ɥ mi'da yú xădi bɥaya.

Ra Jesús i tu rá mbɥi nɛ gue'a ra ora da nu yɥn ɥnbi a

32 Nɛ bi yɥrpɥ ja ra nuădɔni Getsemaní guepɥ ja ra nyuni Olivos. Nu ra Jesús bɥaya bi 'yɛmp'ɥ yú xădi:

—Hyuhmbɥ ua gătho ahɥ, 'bɛ dán yăgă'be Ojă ua nan jongua ts'ɥ, bi 'yɛn'a.

33 Nɛ nubɥaya bi zixa ra Pedro, nɛ ra Jacobo, nɛ ra Xuua. Nɛ nu ra Jesús ɛmmɛ bi hyundumbɥi nɛ bin su. 34 Nɛ bi 'yɛmp'ɥ:

—ɛmmɛ tu ma mbɥi, ɛna da hyog ra dumbɥi. Gui cohmbɥ ua nɛ gan äthąhɥ, bi 'yɛmp'ɥ.

35 Nɛ bi mba bɥ njom bɥ ts'ɥ. Bin dąnyahmu bɥ ja ra häi bin yąui Ojă, gue'bɥ da ză hin da nu ran ɥnbi a da nu. 36 Nɛ bi 'yɛna:

—Ma Ta i, hin te guí hɛmbi, gătho da ză gui 'yɔt'e. Dami 'uegă a ran ɥnbi. Pɛ hin dín nde gue gue'a ma pähă zɛhɛ ga ɔt'ă pɛ gue'a go guí nde da t'ɔt'e, bi 'yɛna.

37 Nɛ bi mbeng bɥ xi go ɥ hyu nɛ bi 'yɛmp'a ra Pedro:

—Hague grá Simón, ha guí ąha. Ha hingui să xquin äthą n'da ora. 38 Damin äthąhɥ nɛ gui 'yăfɥ Ojă ngue gui sɛrbahɥ 'bɛ'a di bɛn'nahɥ ra zj̄thu. Nu

rá mb̄ui n'da ja ra pähä nangué ran ho, pε nu rá ngøc'yei n'da x̄n güent'i a, bi 'yε̄n a ra Jesús.

³⁹ Nε bi mbeng mahøn'a ra Jesús bin yaui Oja nε guexta'a bi xifi. ⁴⁰ Nε nub̄ya bi mbeng b̄u bá co ɯ hyu nε bi d̄im b̄u i aha nguetho ε̄mmε mí ndet'aha ɯ. Janangué nu'b̄u mi zo ɯ hingui p̄adi 'bε'a dí d̄a ɯ. ⁴¹ Ná hyũnd̄i bán yaui Oja, 'b̄u mam bá pengb̄u bá co ɯ hyu, nε bi 'yε̄mp'ɯ:

—Aħmah̄u ya, damin säyah̄u ya, bi 'yε̄n'a. Nuya bi zøn ra ora ngue da mba ma dägä b̄u 'b̄uh ȳu ts'om'b̄ai, nugä ngue dán ja'igä ua ja ra ximhäi. ⁴² Dami ndansh̄u, ga mbähä dan c'ath̄u a di dägä, ya häntua, bi 'yε̄mp'ɯ yú xädi a ra Jesús.

Ra Jesús bi bent'ɯ yún suih̄u

⁴³ Gätho ná yah̄u yú xädi 'bex bi zøm b̄u ra Judas, gue'a n'da rá xädi. Nε x̄n ngu ȳu ja'i bi zix'a, mi h̄a yú juai nε ȳu ts'at'ε̄gui. Nε gue'ɯ yám 'bε̄hni ȳu ngurpa mbäjä nε ȳu xänbate nijä nε ȳu d̄ac'yei. ⁴⁴ Nε nu'a ra Judas ya xí xi ɯ: “Nu'a ga s̄uspa rá 'yogu gue a ra Jesús a, 'bex guim benth̄u b̄uya nε gui sixh̄u, nε hin gui thøhmb̄u,” xi 'yε̄mp'ɯ min 'yoh̄u. ⁴⁵ Janangué a nu'b̄u mi zøp̄u mi 'bäh ra Jesús:

—Xänbate i, xänbate i, bi 'yε̄mbi.

Nε bi z̄uspa rá 'yogu. ⁴⁶ 'Bex bi bent p̄uya. ⁴⁷ Nε 'bex bi c'o'ts' rá juai a n'da min 'yoh̄u ra Jesús nε bi zεcpa rá zagu rá 'yε̄hε ra d̄ambäjä. ⁴⁸ Nε nu ra Jesús bi 'yε̄mp'ɯ bi bent'i:

—Ha gui ε̄mh̄b̄u drá bε̄gä ngue guá h̄ah̄u ni juaih̄u nε ni zah̄u ngue gui bentcah̄u. ⁴⁹ Gätho ȳu pa dām 'b̄uhmb̄u, dá xän'nah̄u b̄u ja ra d̄anija nε hin gä bentcah̄u b̄u. Pε ja xi jab̄u thoho, ngue din ja a

nt'o't'i b_u ja rám hman Oja ngue mi hma din ja, bi t'emp'u yúm 'behni y_u mbäjä.

⁵⁰ P_e nu'u yú xädi b_uya gätho bi 'dagui, bi zop_a a ra Jesús.

Ra ts'ant'u ngue bi 'dagui

⁵¹ Hønt'a n'da ra ts'ant'u bi d_en'na 'b_u mi ts'ix a ra Jesús, dim pät'a ra the'bø't'e, n_e mí ξ n u n_e'a xtám bent'a. ⁵² P_e nu'a hønt'a ra the'bø't'e bi bentpa a, n_e bi 'dah p_uya n_e bin 'yo mánxi b_u ní mba.

Ra Jesús bi mba ma dä b_u 'b_uh y_u mbäjä

⁵³ Nu'b_u mi mba ma dä b_u 'b_uh ra dambäjä, bim peti u ma ngurbihe ngue y_u ngurpambäjä n_e y_u d_ac'y_ei n_e y_u xänbate nija. ⁵⁴ N_e nu ra Pedro bin tet'i, i 'bejua thoho b_u ni mba, gue'b_u go mi zøm b_u mbo rá mbä't'i rá ngu ra dambäjä, n_e bi hyuhmb_u b_u u y_u asmayo nija, bin t_aspih_u u. ⁵⁵ Nu y_u ngurba mbäjä n_e gätho u mi'da i øt' ran juanbate, mi honi to'o da ma x_un ho 'ber_u dí y_ap'a ra Jesús ngue da hyo, n_e madague'a x_un ngu u bin y_a p_e xinga n'da u bi ma njuantho. ⁵⁶ X_un ngu bi man y_u fehni p_e him bin t_in yúm hma. ⁵⁷ Xø bi ndants'u 'da mahøn'a bi zänba man'da ra fehni u, n_e bi 'y_en u:

⁵⁸ —Nuna ran 'yoh_u bi ma n_e bi 'y_ena, “Nugä ga yø't' ra nija ua, nt'øt'e yú 'y_e y_u j_a'i, n_e nu'b_u ná hyupa ga høcä n'da ngue hinga nt'øt'e yú 'y_e y_u j_a'i,” bi 'y_enna ran 'yoh_u, n_e nugähe dá øhmbe 'b_u mí 'y_enna, bi 'y_em b_uya.

⁵⁹ P_e xinga gue'u bin t_in u yúm hman u. ⁶⁰ P_e nu ra Jesús bin h_etho. Njo'o to bi d_ati. ⁶¹ Nu'a ra ngurpa mbäjä bi 'yän mahøn'a:

—Ha gue'e grá Cristo. Ha gue'e rá Ts'ant'u i Oja nuixte rá ts'edi.

62 Nu ra Jesús bi d̄ati:

—Guecä, ne guin nuju, nugä ngue dán ja'igä ua ja ra ximhäi, ga com'be rá ts'edi Oja madä rá ts'edi. Ne guin nuju 'bu bá pengä, ba xca bu ja yu güi, bi 'yɛn'a ra Jesús.

63 Pe nu'a ra dambäjä bi d̄anse rá pahni, x̄mbi hingui x̄spa Oja ra Jesús nangue a bi ma. Ne bi 'yɛm buya:

—Ya hin ga hombu mi'da yu testigo, 64 ne dá øhmbu ya ngue hingui x̄spa Oja na ran 'yohu. 'Be'a guí mamhu ga ørpahu ya, bi 'yɛn a ra dambäjä.

Ne gätho 'da'angu bi man u ngue di un ran ts'embi ngue da hyo. 65 Nu'u 'da buya bi zox'a ra Jesús, ne bi gorpa rá dä, ne bi mb'e'mi ne bi 'yɛmbi, “Grá pøngahya, man ya, to'o bi mbep'a'i,” bi 'yɛn u. Ne nu yu asmayo bu nija x̄mme bi mbemp'a rá hmi.

Ra Pedro bi gøn a ra Jesús

66 Nu'bu mim 'bäpu ra Pedro bu mbo ra mbä't'i, bi thopu n'da ra xisu ngue rá 'yɛhe ra dambäjä. 67 Ne bi nu'a ra Pedro din t̄spi, bi hyɛ't'i ne bi 'yɛmbi:

—Xna ne'e gmín 'yohu ra Jesús ra m̄engu bu Nazaret, bi 'yɛmp'a ra Pedro.

68 Pe nu'a ra Pedro bin cøni.

—Hín dí paði 'be'a nam bøn'a guím ma, bi 'yɛn a ra Pedro.

Ne bi 'uegue bi mba bu hänt ra goxthi. Ne bi mbah ra tamfø buya. 69 Ná ya'a ts'u buya xø bi thopu ra 'yɛhexisu bu 'bäh ra Pedro, ne bi 'yɛmp'u 'buɸu:

—Nuna ran 'yohu, min 'yohu u mi ten'na ra Jesús.

70 Pe nu'a ra Pedro bin cøni mahøn'a. Ná ya'a ts'u buya, guesu u mí 'buɸu mi 'bäh ra Pedro bi 'yɛn u:

—Majuani guín 'yoh_u u nguetho grá mangu Galilea ne 'da igu b_u gná yáhu_u, bi t'emp'a ra Pedro.

⁷¹ Nu'a ra Pedro b_uya bi 'yemp'a:

—Nu'b_u him majuani dí xi ah_u, Oja da zegbä, janangue dí xi ah_u, hin dí paçä a ran 'yoh_u guí mamhb_u, bi 'y_εn a.

⁷² 'Bex bi mbah ná yondi ra tamfø b_uya. 'Bex bi b_εn a ra Pedro 'be'a xí xih ra Jesús ngue xí 'y_εmbi: “Dí paçä ngue ná hyundi xqui cøngä 'b_u bi mbah ná yondi ra øni,” xí 'yemp'a ra Jesús. Ne nu'b_u mi b_εn a xí 'yøt'e, bi du rá mb_ui ra Pedro ne 'bex bin zoni.

15

Ra Jesús bi mba ma dä b_u b_uh ra ts'ut'abi ra Pilato

¹ Nu'b_u t'uxudi tho, nu y_u ngurba mbäjä ne y_u daç'y_εi ne y_u xänbate nijä ne gätho u mi'da ma ngurbihe dy_u judíohe, bin y_uç_ε u. Ne nub_uya bi zix a ra Jesús ngue di dáp'a ra Pilato. Bin thät't' 'b_u mi zits'i. ² Ne nu ra Pilato bi 'yän'na ra Jesús:

—Ha gue e grá hmuts'ut'abi y_u judío, bi 'yemp'a.

Bi da a ra Jesús:

—Gue'a guím ma, bi 'y_εna.

³ Ne nu y_u ngurpa mbäjä emme bi y_upi.

⁴ Janangue a nu ra Pilato bi 'yän'na ra Jesús mahøn'a, bi 'y_εmbi:

—Hanja hin ni thätya i di y_upi'i. Ne x_un ngu 'be'a gätho i xi'i, bi 'y_εmbi.

⁵ P_ε nu ra Jesús guexta'a him bi dat'a ra Pilato. Janangue'a nu ra Pilato bi hyonya thoho.

Ra Jesús bin t'un ran ts'embi ngue da du

6 Nu'a ra pa ram peti ra mbaxjua, zai di thø a n'da ra ofädi ra Pilato hønt'a go nda'a da man yu ja'i. 7 Ne min ofädi n'da ran 'yohu i Barrabás, 'darpu mi ofädihu u 'da'ingu bi 'yøthu ngue bin hote u, bi dum'ma n'da ra sui. 8 Nu'bu mi zøh yu ja'i xun ngu bu mi 'buh ra Pilato, nu'u bi xih ra Pilato di thøcpa n'da ra ofädi tengu nzai bi 'yøt' 'bu ra pa ram peti. 9 Janangue a nu ra Pilato bi 'yemp'u:

—Ha gue'a ni hmuts'ut'abihu gyú israelhu, gyú judío hu, ga thøc'ahu, bi 'yemp'u.

10 Nguetho mi pah ra Pilato di seya thohoba ra Jesús yu ngurpa mbäjä 'bu mi darp'a. 11 Pe nu yu ngurpa mbäjä bi parpa yu ja'i gue'a ra Barrabás da 'yäh yu ja'i. 12 Nu ra Pilato xø bi 'yemp'u mahøn'a:

—Xina ni hmuts'ut'abihu, gyú israelhu, gyú judío hu, 'be'a ga ørpä na buya, bi 'yøn'u.

13 Nu yu ja'i buya nts'edi bi 'yøn'u:

—Go gui cuarpu ja ra pont'i na ra Jesús.

14 Pe nu ra Pilato bi 'yemp'u:

—'Be'a gue man ts'o xu 'yøt'na, bi 'yemp'u.

Ne nu'u yu ja'i man'da nts'edi bi 'yøn'u:

—Go cuarpu ja ra pont'i na, bi 'yøn'u.

15 Nu ra Pilato bi nde da 'yørpa rá pähä yu ja'i, janangue guehma go bi thøcpa a ra Barrabás. Ne bi manda da mba m'bei a ra Jesús ne da mba ma cuati bu ja ra pont'i.

16 Nu yu dofui buya, bi zixa ra Jesús bu mbo gueru ja yün säya yu dofui, ne bi zo u gätho yu mindofuihu 'bupu. 17 Ne bi mba ma hete n'da ra pahni xun jupoi a ra Jesús ngue tengu he yu ts'ut'abi, ne nts'edi bi mba ma huspi n'da ra corona á m'be yu 'yu'uñi nguetho bi den thoho. 18 Ne

bi zengua ɯ nɛ bi 'yɛnsɓa yá bɪba ɯ: “Damim 'bɯmanho gra hmuts'ɯt'abi yɯ judío,” bi 'yɛmp 'bɯ mi dentho. ¹⁹ Nɛ bi dɛsɓa rá yá yɯ za nɛ bi zots'i, nɛ bin danyahmu, ɛna i thande pɛgue bi dentho. ²⁰ Nu'bɯ mi jua'a bi denni bi tonsɓa a ra pahni xɯn jɯpoi nɛ bi het'a rá pahni zɛɛ. Bi gɯc pɯya ngue bi zits'i da 'dɔm'pɯ ja ra pont'i.

Ra Jesús bi mba ma cuati bɯ ja ra pont'i nɛ bi du

²¹ Nɛ nu'bɯ mi mba bɯ 'yu, bin c'athɯ ra Simón, ra mɛngu bɯ Cirene, rá ta ra Alejandro nɛ ra Rufo, bí 'yɛ a huɛhi a. Nɛ nu yɯ dofɛi bɯya bi 'yɔɓpa ra ts'ɛdi a ra Simón da dusɓa rá pont'i a ra Jesús. ²² Nɛ guerpɯ ja ra nyuni Gólgota ní ts'ixa ra Jesús. Nu'a Gólgota in nde da ma “ra Nyuni Yáxmu.” ²³ Nɛ nu'bɯ mi zɔm bɯ, bin t'un ra vino ngue ma uɛnts'i n'da ra 'yɛthi xɯn ju a ra Jesús. Pɛ nu'a him bi zi a. ²⁴ Nɛ nu'bɯ mi 'dɔm'pɯ ja ra pont'i bɯya, nu yɯ dofɛi bi 'yɔt'a n'da ran tɛha ɯ nangue yá he ra Jesús ngue i nde da bɛdi nda'a ní 'bɔ't'e da gɛxa n'da ngu n'da. ²⁵ Gɯto xudi 'bɯ mi mba n'dɔ'mi bɯ ja ra pont'i a ra Jesús. ²⁶ Nɛ mán t'o't'i bɯ ja ra pont'i a í yáɓ'a bi 'yɛna, “Rá hmuts'ɯt'abi yɯ judío na,” ɛm bɯ.

²⁷ Nɛ bi mba ma cuatihɯ ra Jesús yoho yɯ bɛ. 'Da a n'da yɯ pont'i. Nɛ bi 'bám'pɯ ja rán 'yɛi a n'da nɛ bi 'bám'pɯ ja rá gɛha a man'da. ²⁸ Nɛ nuna bin ja, mi mam bɯ ja rá t'ohni Ojɛ maya'bɯ, bi 'yɛna: “Da t'ɛmbi ngue 'da'anguui ɯ yɯ dɛdits'oqui a.” ²⁹ Nɛ nu yɯ jɛ'i bi thorpɯ, bi ɯcpi nɛ bi dentho, bi 'yɛmbi:

—Ha hinga gue e gá ma ngue gui xo't' ma nijahɯ nɛ hyupa tho gui hyøh mahøn'a. ³⁰ Sã gui cɛpɯ ja ra pont'i ya 'bɯ, nɛ gan yɛnsɛ, bi 'yɛmbi.

31 Nε ximangutho bi man ɥ yɥ ngurba mbäjä bin 'yεmp'ɥ:

—Nuna, bi yaɳba yú te ɥ 'da, pε hingui sä din yaɳε ya. 32 Gan nuɥ ra Cristo, rá hmuts'ut'abi yɥ judío 'bɥ ba çɥɥ ja ra pont'i, gan nugäɥ, nε ga εc'yεihɥ bɥya, bi 'yεm 'bɥ mi denthoho. Nε ɥ mi cuathɥ bɥ, bi ɥcpa ra Jesús.

Bi du ra Jesús

33 Nu'bɥ mi zøɳ a huxhyadi bɥya bim 'bεxui gätho ra häi, ja gue'bɥ mi zøɳ a hyunde bin nεqui mahøɳ'a. 34 Nε nu'a ra ora a ε xø i huxhyadi, nts'edi bi mbah ra Jesús, bi 'yεna:

—Eloi, Eloi, lama sabactani, bi 'yεna. Nde da ma: “Ma Ojä i, ma Ojä i, hanja xcá hyεga thoho.”

35 Nu'bɥ mi 'yø ɥ 'da 'bɥɥ, bin 'yεmp'ɥ:

—Nuna, nzo a ra Elías, bin 'yεmp'ɥ.

36 Nε bán ti a n'da mí hɔ n'da tengu ra fɔɳjo xí 'yot'i, bi fosɥ ja ra vino xɥɳ ju, nε bi ndøct'a n'da ra xithi. Pi uɔspa ra Jesús εmbi da zi, nε bi 'yεmp'ɥ min 'yohɥ:

—Pε 'bε ga undä na, ga nuɥ 'bɥ da zøh ra Elías di tongui, bi 'yεmp'ɥ.

37 Pε nu'a ra Jesús nts'edi bi mbafi nε 'bex bi du.

38 Nε nubɥ mbo ra ðɔɳijɔ 'bex gue bin xεngui nde ra 'bø't'e mi ndam bɥ. Bá fɥh magɔts'i nε bi zøtahäi a bin xeni. 39 Nε nu'a rá hmu yɥ dofɥi, mi hεt'a ra Jesús bi mba 'bɥ mi du, nε bi 'yεna:

—Majuɔɳi nuna ran 'yohɥ na, rá Ts'ɔnt'ɥ Ojä na, bi 'yεɳ a ra hmudofɥi.

40 Nε mi 'bɥɥ 'da yɥ xisu bɥ ma'ueni ts'ɥ, mi hant'a ra Jesús. Nu'a n'da ra Salomé a, nε nu'a man'da ra María, ra mεngu Magdala, nε nu'a

man'da ra María, rá mbe ra Jacobo ne ra José.
⁴¹ Guehya y_u xisu mi ten ra Jesús 'b_u mi 'b_ura
 Galilea ne mi fäts'i. Ne u mi'da y_u xisu bi den 'b_u
 mi mba b_u Jerusalén, mi 'bäp_u.

Jesús bi mba nt'ägui

⁴²⁻⁴³ Ne ya bin de, ne mim b_uni da 'yäcpa n'dihi
 rá ngøc'y_ei ra Jesús nguetho mi ts'atho da d_u'ma ra
 pa ran ts'äya, ne nu ra pa ran ts'äya njongui sä da
 t'ä a. Janangue a nu ra José ra m_ungu Arimatea, bi
 hyut'anzamb_ui bi mba bán y_uqui ra Pilato, bi 'yäp a
 rá ngøc'y_ei ra Jesús. Nu ra José n'da rá ng_urbi y_u
 ja'i israel, p_e gue'a n'da maju_uni mi εc'y_ei Oja ne
 mi tøm'ma ra pa di manda ua rá ts'edi Oja. ⁴⁴ Nu
 ra Pilato bi hyonya thoho 'b_u mi sifi bi du ra Jesús.
 Ne nub_uya bi mbehna n'da ba si a rá hmu y_u dof_ui
 ngue da 'yän 'b_u maju_uni ya bi du. ⁴⁵ Ne nu'b_u mi
 man a rá hmu y_u dof_ui gue bi du, nu ra Pilato bi
 'yemp'a ra José:

—Da zä gui tuxa rá ngøc'y_ei ra Jesús 'b_u.

⁴⁶ Nu a ra José b_uya, bi dän a n'da ra 'bø't'e ne bi
 mba bi tongba rá ngøc'y_ei ra Jesús, ne bi mbant'a ra
 'bø't'e xi däi ne bi c_u't' p_u ja n'da ra hyädo gue ran
 'yäg_ui xí mba nthεqui b_u ja n'da ra t'umba'ye. Ne bi
 juaspa n'da ra x_undo x_un ndoho b_u ja rá goxthi ran
 'yäg_ui. ⁴⁷ Ne nu'a ra María, ra m_ungu b_u Magdala,
 ne man'da ra María ngue rá mbe a man'da ra José,
 bi nu hap_u bi jät'i.

16

Bi damb_uni ra Jesús

¹ Nu'b_u mi thoh ra pa ran ts'äya, nu'a ra María ra
 m_ungu b_u Magdala, ne ra María rá mbe a man'da ra

José, ne man'da ra xisu ngue ra Salomé, bi dän yu 'yēthi ngue yaman'u ngue da mba bu ja ran 'yāgui da gopa rá ngøc'yēi ra Jesús, tengu man t'øt'ehe dyú judíohe. ² Ne nt'uxudi da ndomingo 'bu mi bøx ra hyadi bi mba bu ja ran 'yāgui u baya. ³ Ne bin 'yēmzēhe u:

—To'o da zä di 'uec'a ra do bí juaxpu ja ra hyädo, bi 'yēn u.

⁴ Ne nu'bu mi zøm bu bi nu baya, ya ma 'ueque a ra do, ngue xun ndoho. ⁵ Ne nu'bu mi yurpu ja ra hyädo baya, bi nu n'da ran 'yohu mi hupu rá hyo ngue rán 'yēi ra hyädo, mi he n'da ra pahni xun t'axi. Ne nu'u yu xisu bin su 'bu mi nu. ⁶ Pe nu'a, bi 'yēmp'u:

—O guín suhu. Dí paçä guí homhbu ra Jesús ra mēngu Nazaret, ngue bi 'døm'pu ja ra pont'i, pe bi dambēni a, njo'o ua ya. Dami nuhu ua mí 'beni, bi t'ēmp'u yu xisu.

⁷ Ne xø bi 'yēna:

—Pe nuya ni mbähä gui xihmbu ra Pedro ne'u mi'da yú xädi ne gui 'yēmfu gui tĩmbu bu Galilea a ra Jesús tengu tho bi xi ah," bi t'ēmp'u yu xisu.

⁸ Ne nu'u yu xisu baya 'bex bi bøn'a n'dihi bu ja ran 'yāgui ne bá ε u, εmme di fet'u nguetho bin su, ne njo'o to min nde din yahu ngue bin su.

Ra Jesús bin tĩmmi ra María Magdalena

⁹ Nu'a ra Jesús bi dambēni 'bu xudi thoho ndomingo. M'bet'o thoho bin tĩmmi ra María ra mēngu bu Magdala, ngue gue'a xí hyønba thi yoto yu zĩthu. ¹⁰ Ne nubaya bi mba a ra María, bá xip'u yú xädi ngue bi dambēni a ra Jesús, ne mí zon'u ngue tu yú mbai, ngue bi du ra Jesús. ¹¹ Ne nu'bu mi 'yøde

ngue bi dambɛni nɛ bi man a ra María ngue bi nuse, pɛ him bi 'yɛc'yɛi ɱ.

Ra Jesús bin tɪmhɓɱ yoho yú xádi

¹² Nubɱya bin tɪmhɓɱ mi yoho yú xádi a ra Jesús bɱ 'yu, 'dan'yo ts'ɱ bɱ án nu ɱ. ¹³ Nɛ nu'ɱ, bi mba ɱ bɱya, bá xi ɱ mi'da ngue xø bi nu mahø'n'a, pɛ ngutho him bi 'yɛc'yɛi a bi man ɱ.

Ra Jesús bi xi ɱ yú xádi da mamp'a rám hma 'bɱ mí ndex mahɛts'i

¹⁴ Rán zɛgui thoho bin tɪmhɓɱ gátho 'dɛ'ma'da yú xádi ra Jesús. Mi hupɱ ja ra mɛxa ɱ. Nɛ bi zɱ ɱ nguetho him bi 'yɛc'yɛi a xi sifi ngue bi dambɛni a. ¹⁵ Nɛ nubɱya bi 'yɛmp'ɱ:

—Ni mbähä gátho na ngɱni ra ximhäi, gui mamhbɱ ran ho ma'da'yo. Hønbɱ go hapɱ i 'bɱh yɱ jã'i gui xihmbɱ. ¹⁶ Nu'a to'o da 'yɛc'yɛi nɛ din xixya, gan yaɱba rá te a. Pɛ nu'a hin da 'yɛc'yɛi, da nu ran ɱnbi gátho yɱ pa mazãi a. ¹⁷ Nɛ nu'ɱ to'o da 'yɛc'yɛigui xɱn ngu yɱ hmɛpya ga japi da 'yøt'ɱ. Nanguɛ ma ts'ɛdigä da hyøn a thi yɱ zĩthu in 'yohɱ 'da yɱ jã'i, nɛ din ya 'dahma 'dan'yo yɱ nde, ¹⁸ nɛ nu'bɱ da bɛnt'ɱ yɱ pozɱ nte da ja ɱ, ngutho 'bɱ da zi ra 'yɛthi ngue ran dɛte, nte da ja ɱ. Nɛ di japi da yaɱ ɱ yɱn zäman'ɱ 'bɱ da gäspa yú 'yɛ, bi 'yɛmp'ɱ yú xádi a ra Jesús.

Bi ndex mahɛts'i a ra Jesús

¹⁹ Nɛ nu'bɱ mi gua a bi xih yú xádi, bi ts'ix bɱ mahɛts'i a ra Hmu, nɛ 'darpɱ ní conhui rá ts'ɛdi Oja. ²⁰ Nu'ɱ yú xádi bi mba bɱya bi man rám hman Oja hønbɱ go hapɱ bi mba. Nɛ nu ra Hmu bi japi da zã da ma xɱn ho nɛ bi japi da 'yøt' yɱ hmɛpya 'dahma

da 'yɛc'yɛi yɛ ja'i yám hman ɛ. Ne hɔnt'a dí xi ahɛ
ya.

Ra 'da'yonhogui nangué ma Hmuh[†] ra
Jesucristo
New Testament in Otomi, Eastern Highland
(MX:otm:Otomi, Eastern Highland)

copyright © 1974 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Otomi, Eastern Highland

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Otomí, Sierra [otm], Mexico

Copyright Information

© 1974, Wycliffe Bible Translators, Inc.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Otomi, Eastern Highland

© 1974, Wycliffe Bible Translators, Inc.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-04-30

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 11 Nov 2022 from source files
dated 29 Jan 2022
eed5311a-6154-516f-aead-3829b2989366